

MØT DEN NYE
GENERALSEKRETÆREN
Camilla Larsen

SIDE 42-43

ÅRSMELDING
OG REGNSKAP
Skal du på årsmøtet?

SIDE 45-68

VÅRRENGJØRING
Stik koker du rammene i
kaustiksoda.

SIDE 70-73

BIRØKTEREN

ÅRGANG 135

2-2019
Fagtidsskrift for

**NORGES
BIRØKERLAG**

– siden 1884

BIRØKTEREN

Nr 2 - 2019. 135 årgang
ISSN 0800-2002

Utgitt av

Dyrskuevegen 20, 2040 Kløfta
Tlf: 63 94 20 80
Telefontid: 9-13.30. Fredag stengt
(lunsjpause 11.30-12.00)
E-post: post@norbi.no
Internett: www.norbi.no
Bankkonto: 2650.25.26285
Bankkonto: Fakturaer og
kontingent: 2610.22.51503

Redaktør: Jarle Bergsjø
Redaksjonssekretær:
Trond Gjessing
Bidragsyter: Roar Ree Kirkevold
roar.ree@kirkevold.no
Tlf: 908 27 397 (kveld)

Layout: Kreative Typer, Horten
Trykk: 07 media
Opplag: 4200

Stoff/annonser:

Tidsfrister for stoff, annonse-
bestillinger og materiell er den
8. måneden før det skal på trykk.
Private småannonser kr. 150,-.

Styret i Norges Birøkerlag:

Vegard Sveiven (leder)
Tlf: 909 19 825
vegtomme@frisurf.no
Knut Espevig (nestleder)
Tlf: 911 18 545. knut@g3.no
Sissel Goodgame: Tlf: 468 23 588
sisselgoodgame@gmail.com

Svein Larsen: Tlf: 957 32 847
fredboet@online.no

Elin Sollie: Tlf: 926 96 794
easollie@online.no

Leder Avlsrådet:

Ingvar Tallakstad Lie
Tlf: 909 58 907

Dronningenes årlige merkefarge:

STYRELEDER HAR ORDET

Vegard Sveiven

Jeg har nevnt det før, men sier det igjen. Det er utrolig mye flotte folk som er birøktere. Jeg har vært innom noen fylkesårsmøter i februar, og møtt mange veldig forskjellige mennesker og mange forskjellige meninger, men en fellesnevner er at vi alle har fasinasjonen for bier. Jeg reiste fra nesten en meter snø på Østlandet og møtte et snøfritt Stavanger 50 minutter senere der snøklukkene blomstret. Vi har et land der birøkten til de grader må tilpasses lokale forhold.

Birøktens hus på Kløfta (der Honningcentralen og Norges Birøkerlag holder til) er eiet av HC og NB med 50% hver. Det har i de senere årene kommet mange nye medlemmer i NB, som kanskje ikke vet dette. Vi har en stor, innholdsrik og verdifull eiendom der vi bruker våre egne leieinntekter til å holde bygget i god stand. I 2018 fikk hele bygget blant annet nytt takbelegg. 2019/2020 kommer vi til å pusse opp og gjøre noen endringer inne i kantine og kontordelen i 2. etasje.

2019 blir året som vi får noen endringer i bemanningen i NB. Noen (Jarle og Trond) slutter og andre begynner (Camilla og Tora). Jeg ser det slik at vi bytter motor på båten mens båten driver i medvind. Vi har oppstart på to spennende prosjekter, ett om brunbier og et annet om varroa. Varroa prosjektet går over 4 år og vi har fått nesten 5,5 millioner kroner til dette, noe som gav jubel i taket på Birøktens hus. Bra Jobba folkens! Kanskje vi en gang i fremtiden kan løse problemet med varroa!

Det nærmer seg årsmøtet vårt på Gardermoen 23. mars. Jeg håper hele salen blir fylt av engasjerte, entusiastiske og aktive delegater som kan bidra til et godt møte.

*Vegard Sveiven,
Styreleder Norges Birøkerlag*

Generalsekretær
**JARLE
BERGSJØ**

jarle.bergsjoe@norbi.no
Tlf: 952 80 996

Organisasjonsmedarbeider
**AINA HELENE
AKSNES**

aina.aksnes@norbi.no
Tlf: 909 60 012

Seniorrådgiver
**TROND
GJESSING**

trond.gjessing@norbi.no
Tlf: : 947 85 774

Seniorrådgiver
**BJØRN
DAHLE**

bjorn.dahle@norbi.no
Tlf: 947 83 374

Rådgiver
**TORA VINTERLI
HOEL**

tora.vinterli.hoel@norbi.no
Tlf: 915 93 636

Kontorsekretær
**ÅSE WETHAL
HOLEN**

aase.holen@norbi.no
Tlf: 63 94 20 80
(9-13.30 man-tor)

Norges Birøkerlag fikk 5,5 millioner til varroa-arbeid

AV ROAR REE KIRKEVOLD, FREELANSJOURNALIST

Norges Birøkerlag har fått 5,5 millioner kroner til et fireårig prosjekt om varroaresistens. Dette gjør at vi kan arbeide systematisk med å finne ut hvorfor enkelte bier kan være resistente mot varroa, for ingen vet de eksakte årsakene enda, sier seniorrådgiver Bjørn Dahle.

Dette er innovasjonsprosjekter i næringslivet som skal bidra til verdiskapende fornyelse.

Friskere bier er mer lønnsomt for deg som birøker, og vi er veldig stolte av å ha fått gjennomslag for dette store prosjektet, sier avtroppende generalsekretær Jarle Bergsjø.

Hele teamet i Norges Birøkerlag står bak arbeidet med den omfattende søknaden. Slike forskningsmidler sitter så absolutt ikke løst.

Godt samarbeid

Dette er beviset for at Norges Birøkerlag er selve navet i forskningsarbeidet med honningbier i Norge.

– Utgangspunktet er bra fordi Bjørn Dahle allerede har en sentral plass i europeisk biehelseforskning, sier Bergsjø. Dessuten fremhever de solide fagmiljøer som samarbeider godt.

Det er Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO), Norges miljø og biovitenskapelige universitet (NMBU), Norsk institutt for naturforskning (NINA), Universitetet i Oslo (UiO) og andre universitet- og høyskolemiljøer. Det er altså et stjernelag som skal i gang med arbeidet med å forstå hvilke mekanismer som medvirker til, eller gjør at, biene enten klarer å holde antall varroamid i sjakk eller hva som gjør at de kan leve med dem.

Alternativer til behandling

Det finnes trolig varroaresistente bier mange steder i verden, men når vi bare fortsetter å behandle dem, så finner vi aldri ut hvor de befinner seg, sa Bjørn Dahle i forbindelse med Nordisk Baltisk Biråd i Göteborg for noen uker siden. Selv vi som kun bruker organiske syrer, kan trolig ikke fortsette med dette i all evighet. Derfor er det altså så viktig å finne ut hva som utløser de gode egenskapene. Er det driftsformene, cellestørrelsen, genetiske egenskaper hos biene, eller en overrepresentasjon av en ønsket adferd som for eksempel at biene åpner cellelokket i en liten periode, slik som mastergradsstudent Melissa Oddie fant på Terje Reinertsens bier.

Hurdal sentralt i verden

Staben i Norges Birøkerlag peker også på initiativet fra Hurdal Birøkerlag, der medlemmene allerede har bestemt seg for å være med i dette arbeidet.

Hurdalbirøkterne blir sentrale, for det blir mye feltarbeid, prøvetaking og analysearbeid, sier Bjørn Dahle. Han håper at birøkterne også andre steder har lyst til å delta aktivt i dette store prosjektet.

Avhengig av hva vi finner, får dette internasjonal oppmerksomhet, og vi skal sørge for at det kommer norske birøkttere til gode, sier seniorrådgiver Trond Gjessing, som også har deltatt i søkeprosessen.

AV ROAR REE KIRKEVOLD, FREELANSJOURNALIST

Tidligere i vinter arrangerte Biodlingsföretagarna birøktkonferansen ApiScandia i Göteborg. Nesten 800 birøktere og andre bransjefolk hadde tatt turen. De ble møtt av et stort fagprogram og en bra utstillingsmesse. Sykdomsbekjempelse og bruk av bienes produkter sto i fokus.

ApiScandia arrangeres av Biodlingsföretagarna. Det er den svenske organisasjonen for profesjonell birøkt. De har 400 medlemmer og feiret samtidig sitt 20-års jubileum.

Målet vårt er 500 medlemmer som alle ønsker å tjene penger, forteller styremedlem i Biodlingsföretagarna og prosjektleder for ApiScandia, Thomas Dahl. Det er næringsbirøkterne som vi hjelper.

Av saker de arbeider med er å lage en birøkterutdanning i Sverige hvor deltagerne lærer praktisk arbeide med biene. Så skal de lage en trailer som næringsbirøkterne kan bruke til pollinering. Dahl skal lage prototypen. Det er en innretning som tar 24 bifolk som kan slås ut som en stjerne.

Nok til å pollinere 120 dekar med raps, sier Dahl. En fortsatt dialog med rapsdyrkerne er viktig. Han sier at rapsdyrkingen i Sverige

har et ufortjent dårlig rykte. 8,5 prosent av arealet er økologisk drevet og ikke alt det øvrige handler om sprøyting og industrielle tanker.

Vi er de eneste i Europa som samarbeider slik, hevder han.

Han henviser til Marco Neven og hans arbeid for pollinering på Vestlandet. Neven holdt innlegg om dette på konferansen.

I tillegg ønsker Biodlingsföretagarna å tilby medlemmene leie av en mobil slyngelinje.

Misunnelige på Norge

Dahl legger ikke skjul på at han gjerne skulle vært birøker i Norge.

Dere har en god dyrehelse og mye oppmerksomhet og hjelp fra myndighetene, sier han. Det skal dere være veldig glade for.

Forrige side: Birøkere elsker å se på birøktutstyr og snakke om faget sitt.

Denne side: Prosjektleder Thomas Dahl har grunn til å være fornøyd med ApiScandia 2019.

Innen EU-systemet er rammene annerledes. Han henviser til at også finske birøkere får rundt 170 kroner per bifolk i offentlig støtte.

Det viktigste med dette er at da blir alle bifolkene registrert, akkurat som hos dere, sier han. I Sverige vet vi ikke om vi har 150.000 eller 200.000 bifolk. Det er ikke bra.

Vinteroverlevelse

Norske birøkere har et vintertap på 6–7 prosent, mot 10–15 prosent hos oss, sier Thomas Dahl. Vi må finne ut hva dere gjør som holder såpass mange bifolk i live gjennom vinteren. Er det kun på grunn av lyngtrekket, eller er det andre forklaringer.

Bedre svensk pris

Biodlingsföretagarna har medvirket til tidenes største prisøkning på honning i Sverige, sier Dahl. For noen år siden lå prisen på 38–42 kroner kiloen. Det kunne vi ikke leve med, men vi klarte å få et tilbud på 70 kroner kiloen for 38 tonn til Frankrike. Da gikk den svenske bulkprisen opp til 55 kroner, og nå ligger den på 60–65 kroner per kilo.

Han skryter av organisasjonen Svenska Bin som blant annet hjelper bransjen med å promotere svensk honning i forskjellige fora.

De ser oss utenfra, og det er alltid bra, avslutter Thomas Dahl som gjerne vil at Norges Birøkerlag skal arrangere ApiScandia i 2020.

Dr. Eva Forsgren, SLU og Dr. Dennis van Engelsdorp, University of Maryland, USA var trekkplaster i foredragssalene.

Varroa spiser ikke blod, men fett

Dr Dennis van Engelsdorp er assosiert professor ved universitetet i Maryland i USA. Han kom til ApiScandia for å si at «mites matters», altså at varroamid er viktig for birøktbransjen.

Birøkterne er villige til å akseptere vintertap av bifolk på grunn av midd. Kanskje er det fordi det er så lett å lage eller få tak i nye bifolk. Hadde dere drevet med kuer, kunne dere ikke hatt en slik holdning, for kuer kan ikke deles i to for å få en kalv, sa han.

Dessuten har det vist seg at varroamiddene ikke suger blodet av biene, men fett. Og det er fett som er avgjørende for biens livslengde

og bifolkets vinteroverlevelse. I USA har de hatt opptil 45 prosent vintertap, og det er en mager trøst at det var nede i 30 prosent i vinteren 2017-18.

Har du over tre varroamid per 100 bier i september eller oktober, er det fem og en halv gang mer sannsynlig at bifolket dør i løpet av vinteren enn uten varroa. To eller flere midd i juni gir 6,9 ganger større sannsynlighet.

Og, hvis du ser midd oppå biene på tavlene, er bifolket i praksis dødt allerede, du vet bare ikke om det, slo han fast.

Behandler årsaken til årsaken

Apiterapi er i tiden som aldri før, sa den rumenske doktoren Stefan Sangaciu. Han regnes som en internasjonal spesialist på medisinsk behandling ved hjelp av biens produkter.

Det finnes 17 produkter som kan brukes, men vi bruker vanligvis 10 av dem, sa han i sitt første foredrag i Skandinavia. Når pasientene kommer til ham, søker han årsaken til årsakene. Det gjelder å komme til bunns i hva som EGENTLIG er problemet, ikke bare behandle symptomene.

Sangaciu var innom et utall av lidelser som kan behandles effektivt med apiterapi.

Hvordan kan en erfaren birøkter få akutt bistikkallergi etter tusenvis av stikk?

Årsakene kan være mange, men ofte ser vi at ryggmuskulene i korsryggen er for svake og gjør oss så trøtte at kroppen ikke produserer nok adrenalin, hevdet han. Spis godt og pass på at du har glykose i kroppen når du steller biene.

Og så hevdet han at vår mørke honning, trolig var like medisinsk effektiv som manukahonningen fra New Zealand.

Bier kan vaksineres

AV ROAR REE KIRKEVOLD, FREELANSJOURNALIST

I vinter har mediene skrevet mye om at forskerne nå har funnet en måte å vaksinere biene på. Mange artikler gir inntrykk av at nå er verden reddet, og at biene vil leve lykkelig videre.

Selve nyheten ligger i følgende, sier seniorrådgiver Bjørn Dahle i Norges Birøkterlag. Vi mennesker kan lett vaksineres ved at man sprøyter inn svekkede/døde bakterier eller virus, i menneskekroppen. Dette er ufarlig smittestoff som kroppen vår likevel reagerer på ved å bygge opp et immunforsvar i løpet av en ukes tid som virker spesifikt mot de sykdomsorganismene som ble injisert. Så hvis de virkelige smittestoffene klarer å trenge inn, så vil kroppen ha forberedt seg og stille med forsvaret, antistoffene eller lymfocytter, klare. Ved vaksinasjon benytter man seg av det som kaller ervervet immunitet

«Glem biene»

Bier som andre insekter derimot har ikke ervervet immunitet, men kan ha en velutviklet medfødt immunrespons, så derfor har alltid forskerne sagt at man kan glemme å vaksinere insekter.

Allerede for mange år siden dukket den norske forskeren, professor Gro Amdam, opp og påviste vitellogeninens mange funksjoner hos biene. Dette er store studier som har ført til flere nyvinninger og oppdagelser både for biene og for andre dyr som mennesker, for eksempel. Proteinet vitellogenin blir ofte kalt «ungdomsproteinet».

Så viser det seg at hvis du gir biedronningene før med rester av sykdom, for eksempel yngelrâte, vil disse smittestoffene binde seg til vitellogeninet i dronningen og faktisk også bli med over i eggene hun legger.

Finsk forsøk

Finske forskere har føret biedronninger med

rester av yngelrâte i føret. Så oppfostret de larver fra disse eggene og fant ut at de hadde en bedre overlevelse enn avkom fra dronninger som ikke hadde fått dette føret.

I begge gruppene ble larvene infisert med visse mengder yngelrâtesporer. Det var altså de med antistoffer fra tidligere som overlevde bedre. Konklusjonen ble at vaksine av biedronninger med smittestoffer ga avkom som i større grad overlevde et sykdomsutbrudd.

Liten effekt til nå

Men, sier Dahle, vi må være obs på at forbedringen i overlevelse til larvene som ble vaksinert gjennom mor ikke ble så stor. Selv om resultatene kan forbedres noe ved fintuning av behandlingen, er det ikke snakk om total beskyttelse.

Man kan tenke seg at vaksinasjonen også kan gjøres med lukket yngelrâte og soppsykdommene nosema og kalkyngel.

Dette kommer neppe til å revolusjonere birøkten i verden, sier Dahle. Selv om vaksinen skulle bli å få kjøpt på apoteket eller ved ferdig vaksinerte dronninger til dobbel pris, tviler jeg på at birøktere med fem bifolk i hagen vil gå «mann av huse» for dette.

Likevel skal vi heie på forskning og nye ideer som bringer oss litt videre.

Mange lo jo veldig av FlowHive også, smiler han. Men på en måte har det også tilført noe nytt.

Det at bier nå kan vaksineres, bør vi heie på. Der ligger nyheten i dette.

Glimt av vår

AV HEIDI MIDTFLÅ

Våren nærmer seg med stormskritt, men fortsatt ligger snøen rundt kubene som et beskyttende teppe og gir

forhåpentligvis biene den roa de trenger for å overleve på vinterens matlager. På milde dager med sol hender det at noen småfrø-kenner våger seg ut på en liten flytur og det er på sånne dager jeg benytter sjansen til å sjekke at alle flyåpninger er fri for snø og kvist så biene kan fly ut når de vil. Jeg sjekker også at de har nok tilgang på luft under kubene.

Jeg synes det er litt tidlig å bytte/rense bunnbrett ennå i begynnelsen av mars men jeg pleier å løfte forsiktig i siden på kubene for å sjekke om de er veldig lette og trenger å få litt mat.

Jeg som driver økologisk har ikke lov å føre med apifonda eller kvikkpoll. Jeg rører sammen noe som heter mask med blandingsforhold ca 20/80 honning/økologisk sukker. Denne blandingen er såpass fast at

Tavlehonning i halvrammer, delt i 6 deler med spon som jeg legger i bløt og så knekker den rundt en mal med riktig mål.

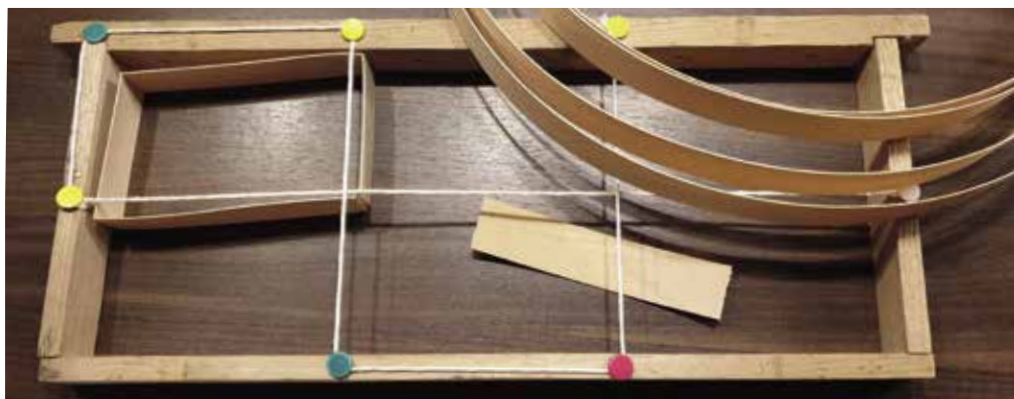
man kan ha den i innskuddsfører som jeg setter så nærme som mulig der flest mulig bier sitter så de slipper å gå langt og bli kalde for å hente mat.

Bortsett fra dette lar jeg fremdeles biene være mest mulig i fred og ro.

Tavlehonning

I forrige nummer nevnte jeg at jeg vil prøve meg på tavlehonning i år. I fjor prøvde jeg med byggevoks i glass som jeg snudde opp ned for at biene skulle gå opp og bygge rett i glassene. Visjonen om å få dette til å funke glatt som bare det var nok kanskje litt høy. Biene gikk opp og bygde ut byggevoksen og begynte også å fylle opp med honning, men på ett eller annet tidspunkt måtte jeg utvide plassen for å unngå sverming og i det jeg satte på ei ny skattekasse under glassene (de må stå på toppen av kubene) så forsvant interessen for glassene. Det er mulig jeg gjør noe feil, men jeg fikk det ikke til som jeg hadde tenkt. I år skal de forhåpentligvis få fylt glassene så jeg kan sette på lokk og selge dette, men jeg tror ikke jeg kommer til å prøve denne metoden igjen.

Etter å ha kikket litt rundt har jeg kommet frem til at jeg vil prøve å lage rammer som på bildet. Jeg bruker halvrammer, deler den

På milde dager med sol hender det at noen småfrokener våger seg ut på en liten flytur. Det går ikke alltid bra.

i 6 deler med spon som jeg legger i bløt og så knekker den rundt en mal med riktig mål. Når man setter disse 6 delene sammen inni ramma skal det da passe så godt at man slipper å feste dette på noen måte, og når biene er ferdige med å fylle disse små rammene er det bare å ta de ut, pakke (veie hvis man tar kilospris) merke og selge. Pris på dette synes jeg er enkelt. For honning tar jeg 400,- pr kg og ei sånn halvramme inneholder ca 1,5 kg honning, altså er ei hel ramme verd kr 600,-

Når ramma er delt i 6 selger jeg hver tavle for kr 100,-

Jeg er kanskje litt rar når det kommer til prissetting. Jeg tar ikke ekstra betalt for lynghonning selv om det er mye mer jobb med denne, tar heller ikke mindre for flytende honning som er mye mindre jobb med. Det samme tenker jeg med tavlehonning. Det blir samme totalpris pr ramme om den er delt opp eller ikke. Jeg tenker at det er vanskelig å prise den ene honningen høyere enn den andre pga kvaliteter, for meg er all honning verd like mye og da «fordeler» jeg verdien av jobben på total mengde honning. Jeg følger heller ikke markedet, dvs at jeg setter ikke opp prisen når det er lite honning

i markedet, men setter heller ikke ned prisen når markedet flommer over. Dette kan fort ødelegge markedet og prisene vi har i Norge.

Jeg tenker å ha ca 3-5 sånne rammer i hver kasse i de kubene jeg skal prøve dette, ser bi-styrken litt an, og sprer de mellom rammer med utbygd byggevoks.

En god birøkterkollega har vist meg at dette er en god metode og jeg gleder meg til å prøve.

Mangel på bifolk

Eiker Birøkterlag er så heldig å ha egen lagsbigård, og i år har vi tenkt å gjøre en ny vri. Vi får nye medlemmer hvert år men ikke alle er så heldige å få tak i bifolk, og hva er en birøkter uten bier? Så de som starter på nybegynnerkurs i år får tilbud om å være med og drifte bigården og samtidig lage sin egen avlegger. Dette tror jeg vil gi den enkelte kursdeltaker en kjempefin start på birøkterkarriæren. Sammen med teorikurs, mentor og hele laget i ryggen blir dette et fullverdig opplæringstilbud.

Nå starter mange kurs og jeg vil oppfordre så mange som mulig til å lære seg mest mulig om birøkt og økosystemet.

Med ønske om en lærerik vår.

Camilla Larsen er ansatt som ny generalsekretær i Norges Birøkerlag. – Vi må bli flere, for kun omtrent 50 prosent av honningen i Norge er produsert her, hevder hun. Hun er selv praktiserende veterinær og har vært leder i mange år. Så har hun flott hage og egne bier.

Jeg ønsker å være synlig og mye ute hos birøkterne, sier Camilla Larsen. Hun begynner for fullt som generalsekretær 1. juni.

Vil tilby oppdatert og riktig kunnskap til birøkterne

Camilla Larsen er bergenser, men vokste opp på Østlandet, nærmere bestemt på Nannestad. Ganske tidlig ble hun interessert i dyr, og gjennom hele oppveksten hadde hun hester, katter, fugler, hunder og andre dyr. Den unge jenta var skoleflink og vurderte å bli siviløkonom, men gledet ved dyrene gjorde at hun utdannet seg til veterinær i stedet.

Startet dyreklinikker

Sammen med samboeren Svein, som også er veterinær, startet hun to dyreklinikker. Først en

på hjemstedet Nannestad hvor hun fortsatt bor, og fire år senere på Gjerdrum. Camilla Larsen var daglig leder og hun og Svein drev begge klinikkene i åtte år. Etter det solgte de bedriftene til en svensk dyreklinikk-kjede som ville etablere seg i Norge. Hun fortsatte som daglig leder i mange år etter salget.

Kirurg

– Veterinærutdanningen er egentlig et praktisk studium, forteller hun. Det trivdes jeg godt med, og samtidig med arbeidet i klinikkene, sertifis-

serte hun seg innen kirurgi. Det er alltid kunder når man behandler kjæledyr. Hun forteller at ofte handler det mer om å snakke med eierne, enn selve dyrebehandlingen.

Camilla Larsen slapp ikke helt sin opprinnelige plan om merkantil utdannelse, som det heter.

– Jeg har egentlig studert litt ved siden av hele tiden, forteller hun. Hun har formell lederutdanning og videreutdanning i prosjektledelse fra BI, og avslutter nå en bachelor i management.

Fuglehundmiljøet

Hun har i tillegg fire pointere («stående fuglehunder» for oss som har drevet litt for lenge bare med bier). Hun driver aktivt med jakt og er dommer i det nesten 15 000 personer store fuglehundmiljøet.

– Noe av det fine her er at alle er opptatt av hundene, og ikke hva de jobber med eller står for ellers, sier hun. Det gir et unikt fellesskap som hun også har funnet en bit av i birøktmiljøet.

Birøkter

Camilla Larsen søkte på generalsekretærjobben i Norges Birøkterlag ved forrige utlysning. Her ble hun innstilt som nummer to.

– Da jeg skulle på intervju, tok jeg kontakt med ei dame som jeg visste var birøkter. Jeg gjorde det for å forberede meg til intervjuet, sier hun. Hun fortalte så levende om bienes spennende verden, at Camilla ville vite mer. Derfor har hun gått nybegynnerkurs, meldt seg inn i birøkterlaget og lært mye av gode folk som Viktor Støen. Han bor ikke så langt unna, og har stilt opp med svar når bienes adferd ikke stemmer med verken kurs eller pensum. Hun har både lagd avlegger og byttet dronninger i noen av sine seks bifolk, så hun er godt i gang.

Ny søknad

Så oppdaget Camillas mor at stillingen som generalsekretær ble utlyst på nytt. Hun følger nemlig med biene på sosiale medier.

– Først trodde jeg at de hadde glemt å fjerne den, smiler hun, men så oppdaget jeg at den var høyst reell. Derfor søkte jeg på nytt.

Jeg liker at det skjer noe der jeg jobber, sier hun. På spørsmålet om sine beste egenskaper, svarer hun at hun kan skape innovasjon og utvikling. Hun var fornøyd med jobben hun hadde, men så var det altså dette med biene som ikke hadde sluppet taket i henne siden sist.

Positiv næring

– Hvis jeg skulle bytte jobb, måtte det bli til noe meningsfullt. Jeg vil være med å utvikle næringen, forteller hun. Dessuten liker hun når det kribler litt i magen.

– Jeg ønsker å være synlig og å være mye ute blant birøkterne, lover hun.

Det er til oss i Norges Birøkterlag folk skal gå når de skal ha lett tilgjengelig og god, oppdatert kunnskap. Skal man arbeide i birøkterlaget, må man ville organisasjonen vel. Her som i en dyreklinikk er det troverdigheten din du tilbyr.

En ting er å produsere honning, men også arbeidet med det biologiske mangfoldet er viktig for henne. Hun vil være leder for alle birøktere, uansett størrelsen på driften.

– Jeg har fått med meg at omtrent halvparten av den honningen som brukes i Norge er produsert her. Derfor vil en viktig oppgave for meg være å bidra til at vi blir flere birøktere og medlemmer. Hun smiler.

Allerede har hun noen ideer til ting hun vil gjøre, men hun deler dem ikke. – Først vil jeg sette meg inn i forholdene, sier hun.

Camilla Larsen har ikke konkret politisk erfaring fra tidligere. Men birøkt-næringen er positiv, og både næringsbirøkterne og bredden i medlemsmassen er viktig. Hun mener det er grunn til å holde hodet høyt. Alle snakker jo om biene nå.

På vei ut i vårnatten forteller hun om sin interesse for hage og staudebed. Hun vil ha tilsendt annonseprisene til Birøkteren, for hun vet om et frøfirma som selger passende frøblandinger.

Hun har allerede begynt, selv om det er fra første juni at det blir full guffe.

AV ROAR REE KIRKEVOLD, FREELANSJOURNALIST

En helt ny idé

Aasne Aarhus sammen med ektemannen Per Furset Aarhus hadde en hypotese som kanskje er mer aktuell enn noen gang.

Per tar kontakt med oss og spør om noen birøktere vil teste den på enkelte bifolk til våren. Det håper vi noen gjør. Ideen er enkel og kanskje er den løsningen på flere utfordringer.

Fôring om våren

Utfordringen er at om høsten, er biene utslitt og innstilt på vinterhvile. Det er ulogisk rent biologisk at vi tar fra dem all honningen og gir dem i oppdrag å trekke ned større mengder sukkerlake.

Dette sliter på arbeiderbiene og det kan gå ut over bienes opplagsnæring før vinteren setter inn.

Aasne Aarhus var en sentral person i norsk birøkt i flere tiår til hun sluttet for over 20 år siden.

Frem til hun døde for ikke så lenge siden, bodde hun sammen med sin Per (Furset Aarhus) på gamle tomter på Sem i Asker. De eide faktisk det huset hvor professor Rolf Lunder hadde sitt virke i tilknytning til skoleanlegget. Asker Birøkterlag har etablert en fin, og mye benyttet, bigård rett utenfor Aasne og Pers vinduer.

Aasne og Per diskuterte følgende idé: Hva om birøkterne setter på en skattekasse (kanskje med åtte rammer og pakkvegg), akkurat når første skattekasse skal på om våren. Bruk bare byggevoks, og gi sukkerlake i fôrkar oppå umiddelbart. Tanken er at biene trekker ned dette fôret i skattekassen raskt, samtidig som de booster bifolket (øker eggleggingen).

Du kan enten høste enkelttavler når de er forseglede, eller hele kassen og fjerne fôrkarret.

Sett tavlene kaldt og tett og bruk dem om høsten.

Den normale skattekassen setter du på når du fjerner fôrkarret.

Fordi dronningene legger mange egg på denne tiden, må du trolig også gi pollenerstatning.

Sparer slit

Så når høsten kommer, rydder du opp i yngelrommet og setter inn de fulle fôrtavlene fra våren.

Kanskje gjør dette grepet at biene kan følge sin biologiske rytme tettere og dessuten sparer det mye på krefter og opplagsnæring om høsten, spør Per.

Mindre stress?

For birøkteren virker dette bra, for det er bedre tid om våren enn ved innvintring.

Har du tanker om dette, eller ønsker du å teste det på noen bifolk, så hører vi gjerne fra deg.

AV ROAR REE KIRKEVOLD, FREELANSJOURNALIST

Årsmelding 2018

OVERORDNET MÅL FOR NORGES BIRØKTERLAG:

“Norges Birøkerlag er en partipolitisk nøytral organisasjon som skal ivareta medlemmenes interesser innen birøkt og alle områder som kan ha betydning for denne.

Norges Birøkerlag skal arbeide for en organisert, rasjonell og lønnsom birøkt og stimulere til faglig utvikling gjennom forskning, forsøk, erfaringsutveksling, undervisning og rådgiving.

Trivselsfaktoren skal vektlegges.

Norges Birøkerlag skal ivareta medlemmenes næringspolitiske interesser gjennom samarbeide med Honningcentralen SA, landbrukspolitiske lag og andre aktuelle sammenslutninger.

Norges Birøkerlag skal arbeide for en ordnet omsetning av honning gjennom Honningcentralen SA.”

Visjon
«Et vingeslag foran»

Verdier
Kvalitet
Utvikling
Brekke
Engasjement

ORGANISASJONSARBEID

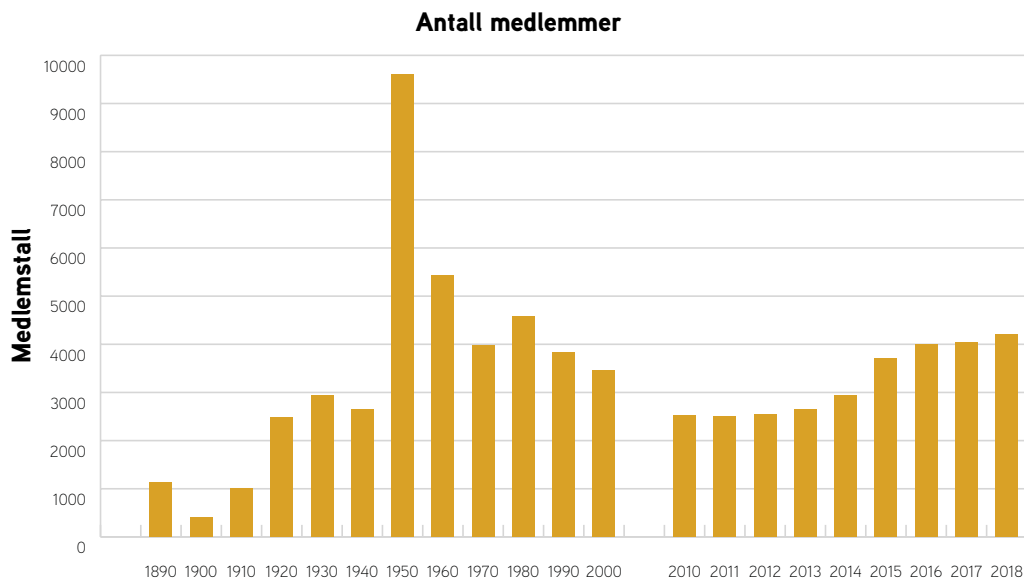
Medlemmer

Ved utgangen av 2018 hadde Norges Birøkerlag 4202 medlemmer. Dette vil si en økning på 165 fra 2017. Ca. 32% er kvinner.

Medlemmene er organisert gjennom 110 lokallag og 14 fylkeslag. 5 av lokallagene er i fylker uten fylkeslag (Sogn og Fjordane, Troms og Finnmark). Styret har godkjent opprettelse av Hallingdal Birøkerlag i Buskerud.

Fylke	Antall lokallag	Antall medlemmer i 2017	Antall medlemmer i 2018	Endring antall medlemmer fra 2017	Ca antall bifolk
Østfold	10	351	380	29	4200
Oslo og Akershus	14	690	705	15	4500
Hedmark	6	236	259	23	5200
Oppland	8	266	259	-7	3200
Buskerud	10	249	273	24	4200
Vestfold	4	204	227	23	3800
Telemark	10	309	342	33	5700
Aust-Agder	6	189	200	11	4500
Vest-Agder	8	165	157	-8	3700
Rogaland	6	349	344	-5	3700
Hordaland	4	339	318	-21	2000
Sogn og Fjordane	3	83	86	3	600
Møre og Romsdal	6	156	182	26	1600
Trøndelag	10	307	336	29	2700
Nordland	3	104	88	-16	280
Troms	1	33	41	8	100
Finnmark	1	7	5	-2	20
SUM	110	4037	4202	165	50000

Statistikk for Norges Birøkerlag 2018.

Medlemsutviklingen i Norges Birøkerlag fra 1890.

Sukkeravgift

Det offentlige tilskuddet til sukkeravgift administreres av lokallagene og sekretariatet i Norges Birøkerlag. Dette er en oppgave som gjøres etter avtale med Skatt Øst. Det var 1.352 birøktere med 40.964 kuber som søkte i 2018. Antallet bifolk er økt med ca 4% fra 2017. Sukkeravgiften var på kr 7,93 pr. kg og tilskuddet utgjorde totalt kr 6.214.749.

År	Antall birøktere	Endring fra foregående år	Antall kuber	Endring fra foregående år
2009	1423	-4 %	49324	0 %
2010	1296	-9 %	43250	-12 %
2011	1171	-10 %	38049	-12 %
2012	1149	-2 %	37802	-1 %
2013	1101	-4 %	33663	-11 %
2014	1134	3 %	35715	6 %
2015	1198	6 %	38100	7 %
2016	1252	5 %	37263	-2 %
2017	1323	6 %	39334	6 %
2018	1352	2 %	40964	4 %

Utmerkelser

Ingar Tallakstad Lie, Terje Lain Knudsen, Jan Arne Væringstad og Marco Neven ble tildelt Norges Birøkerlags gullmedalje. De fikk denne for sitt mangeårige og særdeles framragende arbeide for birøktens fremme.

Tidligere direktør i Honningcentralen Sten Agnalt er æresmedlem i Norges Birøkerlag.

Medlemsservice - informasjon

Via hjemmeside og Facebook er det i arbeidsåret publisert en rekke saker knyttet til faglig veiledning/rådgiving, næringspolitikk og organisasjonsutvikling.

På hjemmesiden til Norges Birøkerlag er det tatt inn oversikt over dronningavlere som selger dronninger, hvilke parestasjoner som er i drift med kontaktperson, samt en oversikt over hvor avlsdronningene til fri benyttelse i fylkene står.

Fagbladet Birøkeren kom i 2018 ut med 12 nummer, hvorav ett dobbeltnummer, med til sammen 368 paginerte sider. Birøkeren er organisasjonens viktigste kanal for å formidle fagstoff og annet relevant informasjon fra norsk og internasjonal birøkt til medlemmene. Frilansjournalist Roar Ree Kirkevold leverer mye av det stoffet som tas inn i Birøkeren.

Trond Gjessing var redaktør av Birøkeren de første 4 månedene og Jarle Bergsjø resten av året.

Statistikk fra sukkeravgiftssøknadene siste 10 år.

Fagtidsskriftet Birøkeren er organisasjonens viktigste tilbud til medlemmene.

Medlemmer av Norges Birøkerlag kan abonnere på de andre nordiske lands tidskrifter til halv pris. Ordningen administreres gjennom sekretariatet.

Styret har vedtatt, med bakgrunn i formålsparagrafens ordlyd, at Norges

Birøkerlag ikke kan ta inn annonser for kjøp av honning fra andre enn Honningcentralen AL.

Det er i arbeidsåret sendt ut 8 fylkesleder-brev, og en rekke større og mindre brev til lokallagstillitsvalgte.

Sammen med Honningcentralen SA har nybegynnerpakken blitt videreført i 2018.

Møter, opplæring, kursaktivitet

"Honnemøtet" ble avholdt i januar, og "Agdermøtet" i november. Fagmøtene er i regi av våre fylkeslag, i nært samarbeid med Norges Birøkerlag. Dette er viktige fagmøter som er åpne for alle birøktere, og som i meldingsåret samlet rekordmange birøktere.

Styret har vedtatt at arrangementer i regi av fylkeslag eller andre deler av organisasjonen kan søke om tilskudd i forkant av arrangementer for å styrke det faglige nivået

under forutsetning at slike arrangementer er åpne for deltakere fra hele landet.

Norges Birøkerlag er medlem av Studieforbundet natur og miljø.

Det har blitt avholdt 97 kurs med til sammen 1870 studietimer og totalt 993 deltagere med kr 184.100 i studiestøtte fra Studieforbundet natur og miljø. I tillegg er det lag som har arrangert kurs uten å melde de inn til studieforbundet.

Seniorrådgiver Bjørn Dahle er ansatt som førsteamanuensis ved Institutt for husdyr og akvakulturvitenskap ved Universitetet for Miljø og Biovitenskap på Ås i en 10 % stilling, og ansvarlig for kurs i birøkt (HFX-208). Stillingen ble fra 1. desember overført til Fakultet for miljøvitenskap og naturforvaltning.

Norges Birøkerlag har etter søknad fått en bevilgning fra Kompetansutviklingspro-

Studieplannr.	Studieplannavn	Kurs	Deltakere
9527	Kompetansekurs om bier	26	241
1500	Birøkt nybegynner - del 1	17	204
1501	Birøkt nybegynner-del 2	16	148
1216	Birøkt grunnkurs	8	88
1636	Birøkt- nybegynner	6	56
9613	Dronningavlskurs	5	52
1662	Birøkt Nybegynner - del 1 utvidet	3	39
1212	Birøkt - nybegynner	2	36
1771	Erfaringsutveksling i birøkt	2	27
1664	Birøkt Nybegynner - del 2 justert	2	26
1740	Fagmøte	2	17
120	Næringsbirøkt	1	17
248	Cubitalindex på biraser	1	9
265	Dronningavl, dronningfornyelse og avleggerproduksjon	1	9
1347	Honningbehandling	1	7
9603	KSL - i birøkten XX	1	6
280	Birøkt nybegynner - del 1	1	5
243	Lagsbigården som opplæringsarena	1	3
1637	Nybegynnerkurs i birøkt	1	3
1689	Todronningdrift i birøkt etter Arud metoden.	0	0
289	Økologisk Birøkt	0	0
SUM		97	993

Oversikt over antall kurs med støtte avholdt i 2018.

grammet i landbruket (KIL) til utvikling av 2 kurs – «Dronningavl, dronningproduksjon og avleggerproduksjon» og «KSL – kvalitetssystem i landbruket». Arbeidet ble i stor grad gjennomført i 2017, men ble avsluttet i 2018.

Norges Birøkterlag og Honningcentralen SA startet et prosjektsamarbeid for satsning på området «Økt næringsbirøkt» i 2016 og dette «Elitesatsingsprogrammet» for næringsbirøktere som ønsker å satse og profesjonalisere birøkten sin, ble gjennomført i 2017 og avsluttet våren 2018. 18 deltakere var med. Det er i meldingsåret startet et nytt tilsvarende prosjekt med 19 deltakere.

Kompetansekurset om bier er et kurs i bisykdommer og forebyggende helsearbeid. Ved å gjennomgå og bestå dette kurset kan birøkteren selv sertifisere sine egne bier, dvs at man selv kontrollerer biene for sykdommer før man skal flytte eller selge biene. Kurset arrangeres i lokallagene med en felles samling på fylkesnivå hvor en representant fra Norges Birøkterlag holder et foredrag. Det ble holdt slike foredrag i 14 fylker i 2018.

Styreleder, styremedlemmer og de ansatte ved sekretariatet har deltatt og vært bidragsytere på diverse møter og kurs i regi av lagene.

Utadrettet informasjonsarbeid

Norges Birøkterlag fikk i 2014 bevilget kr 3 mill. kroner av Sparebankstiftelsen DNB til å utvikle og opparbeide informasjons- og opplæringsarenaer, kjøpe inn utstyr (bikuber, slynger, drakter osv) samt utarbeide informasjons-, opplærings- og instruksjonsmateriell. Honningcentralen har støttet prosjektet ved at mye utstyr har blitt kjøpt til sterkt rabatterte priser. Det har blitt gjennomført et prøveprosjekt i samarbeid med Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning i Trondheim og utprøvd i Sæthre barnehage. Som følge av dette prøveprosjektet har det blitt utarbeidet og trykt et 52 siders hefte rettet mot barnehageansatte og andre som arbeider med barn og unge: «Lær om birøkt,

Dronningavl, dronningfornyelse og avleggerproduksjon

Ved Norges Birøkterlags sekretariat utvikles det kursmateriell. Et av de siste er 52 siders kursheftet til kurs i dronningavl, dronningfornyelse og avleggerproduksjon.

insekter, frø planter for barn og unge» med tilhørende plakat «Hvilke insekter flyr forbi». Heftet vil bli distribuert gjennom ulike kanaler både i og utenfor egen organisasjon.

I prosjektet har en videre deltatt på årsmøtet til 4H-gårdene og presentert muligheten for bier på 4H-gårdne. Dette resulterte i at 9 4H-gårder har fått en utstyrspakke til birøkt for å kunne tilby aktiviteter med bier, birøkt, pollinering og honning.

15 av lokallagene har gjennom prosjektet fått tilskudd til å investere i bikubemateriell og utstyr, bidrakter til sine lagsbigårder. Egeninnsatsen har vært noe kostnadsdekning i tillegg til eget arbeid med å bygge opp lagsbigården og skaffe bier til kubene.

Det har videre blitt utarbeidet aktiviteter/ informasjonsmateriell med heftet: «Inspirasjon og informasjon for lagsbigårder» på 32 sider, et 32 siders hefte om «Sortshonning, pollen og propolis» som ble sendt ut sammen med

Birøkteren samt 5 informasjonsplakater som er distribuert til de lagene som ønsket det.

Det har også blitt gitt tilskudd til opparbeiding av «Grønne tak» i Bergen, Halden og Stavanger i tillegg til ByBis aktiviteter i Oslo. Sparebankprosjektet ble avsluttet i 2018.

Det skrives mye om bier, birøkt og organisasjonen vår i landets aviser. Dette takket være initiativ fra våre medlemmer, tillitsvalgte og ansatte. Intervjuer i både landsdekkende og lokale radio- og TV-stasjoner har det også vært mye av i 2018.

Fylkessekretærordning

Prøveprosjektet med fylkessekretær fortsetter i Trøndelag. Det har i løpet av året vist seg vanskelig å rekruttere ny person i stillingen, etter at Tonje Kvam sa opp. Styret i Norges Birøkterlag har åpnet for en alternativ løsning, der oppgaver tilknyttet sekretærfunksjonen, kan løses også av andre personer tilknyttet fylkeslaget. Evaluering av ordningen vil skje etter avslutning av prøveprosjektet.

Museet

I 2017 ble det gjort avtale med Museene i Akershus (MiA) om at de overtar alle gjenstandene som er registrert, og det meste ble transportert dit på slutten av 2017 og resten i 2018. Ansatte ved Norges Birøkterlag har og vil bistå i gjennomgangen av gjenstandene som skal gjøres i forbindelse med overdragelsen.

Strategiplan 2016 - 2020

Styret vedtok en Strategiplan i 2016 som skal danne rammer for organisasjonens politikk og tiltak, også prioritering av tiltak og ressursbruk. Strategiplanen skal være et visjonært og tydelig styringsverktøy for styret, og et arbeidsverktøy for administrasjonen. I tillegg skal planen inspirere og motivere alle tillitsvalgte og ansatte, og virke samlende om tydelig retning for organisasjonen.

Visjonen for Norges Birøkterlag er «et vin-
geslag foran», og vi legger til grunn verdiene
Kvalitet, Utvikling, Bredde og Engasjement
(KUBE) i all vår virksomhet.

Statsministeren åpner biepark i Oslo, og Norges Birøkterlag er tilstede.

Strategien er inndelt i 5 prioriterte arbeidsområder: Organisasjon, Faglig virksomhet, Næringspolitikk, Samfunnskontakt/ omdømme og økonomi.

Fylkesledermøte

Det er avholdt 2 fylkesledersamlinger, ett i forkant av årsmøtet og ett i oktober.

På samlingen i mars, i forkant av årsmøtet, ble styrets forslag til vedtekter diskutert, en gjennomgikk alle kursene som er laget i regi av Norges Birøkerlag, en diskuterte om årsmøtet til Norges Birøkerlag skal avholdes hverdag eller helg og et forslag fra Rogaland Birøkerlag om å flytte eller oppheve varroaregionsgrensen mellom Østlandet og Vestlandet.

På fylkesledersamlingen i oktober diskuterte en igjen arbeidet med vedtektsendringer for organisasjonen, en diskuterte praksis for utmerkelse i tillegg til varroaregionsgrenser. Av eksterne innledere var Kristin Slyngstad som orienterte om Honningcentralen, Erik Stange fra NINA som fortalte om kartlegging av bienes bevegelser og trekkruter og Dagrunn Rommen fra Mattilsynet som snakket om dyrehelse og mattrygghet.

STYRENDE ORGANER/ REPRESENTASJON

Årsmøtet 2018

I forkant av årsmøtet til Honningcentralen SA og Norges Birøkerlag ble det arrangert et åpent fagmøte. Temaene denne gangen var «Arbeidet med nasjonal strategi for villbier og andre pollinerende insekter» v/spesialrådgiver i Landbruks- og matdepartementet Guri Tveito og «Et sterkt samvirke om matcher kjedemakta» v/adm.dir i Norsk Landbruks-samvirke Ola Hedstein.

Årsmøtet i 2018 ble avholdt torsdag 15. mars på Airport Hotel Gardermoen med 82 av 84 utsendinger til stede. Det manglet 1 utsending fra Nordland og 1 fra Finnmark.

I forbindelse med leders tale ble det gjennomført en generaldebatt. Talen og generaldebatten ble tatt til etterretning.

Styrets forslag til årsmelding og regnskap ble enstemmig vedtatt.

Styret la fram forslag til nye vedtekter for organisasjonen etter flere høringsrunder i organisasjonen. Oslo og Akershus fylkesbirøkerlag la også fram et forslag til vedtektsendringer. Lars Erik Nygård foreslo at saken skulle utsettes og at styret skulle nedsette et utvalg som hadde som mål å etablere et sett vedtekter tilpasset bruk av en organisasjons-håndbok. Dette forslaget ble vedtatt med 53 stemmer.

Videre ble styrets forslag til å videreføre Langtidsplanen for 2015-2019 og styrets forslag til rammebudsjett for 2019 med en kontingentøkning fra kr 700,- til kr 735,- og et forventet 0 resultat vedtatt. Årsmøtet tok også til orientering vedtaket som ble gjort i 2017 angående muligheter for ekstraordinære kostnader knyttet til utvikling av medlemsregister og publiseringsverktøy.

Valgene ga følgende resultat:

Leder: Valgmennda hadde forslag på Vegard Sveiven for ett år og han ble valgt ved akklamasjon.

2 styremedlemmer for to år: Valgmenndas forslag var på Elin Sollie (gjenvalg) og Svein Larsen (ny). Geirmund Oltedal foreslo Einar Tore Bjørlykke som motkandidat til Svein Larsen. Elin Sollie ble valgt ved akklamasjon og Svein Larsen ble valgt med 66 stemmer mot Einar Tore Bjørlykke 15 stemmer.

Varamedlemmer: Valgmenndas innstilling til 1. vara var John Erik Hansen (gjenvalg) og 2. vara Johannes Berget (gjenvalg). Kjell Lofstad foreslo at Johannes Berget skulle velges som 1. vara og John Erik Hansen som 2. vara. Johannes Berget fikk 40 stemmer og ble valgt som 1. vara og John Erik Hansen fikk 37 stemmer og ble 2. vara. Det var 4 blanke stemmer.

Revisor: AS Revision var foreslått av valgmennda, og valgt.

2 nye til valgmennda: Valgmenndas forslag var på Thor Håkon Føreland og John Nils

Styret i Norges Birøkerlag fra venstre: Knut Espevig, Sissel Goodgame, Vegard Sveiven (leder), Svein Larsen og Elin Sollie.

Strandabø og de ble valgt ved akklamasjon. Karl John Amdahl ble gjenvalgt som leder.

Valgmennda hadde forslag på honorarer til leder på kr 40.000,- pr. år (uendret), samt dekning av telefonutgifter og kr 2.000,- (uendret) per møtedag for styremedlemmer og utvalgsmedlemmer. I tillegg foreslo de kr 500 pr telefonmøte. Valgmenndas forslag vedrørende honorarer ble vedtatt.

Styret og egne utvalg

Styret har i meldingsåret hatt 7 møter, og behandlet 73 bok-førte saker. I tillegg er det avholdt 2 fylkesledermøter og 2 fellesmøter med styret i Honningcentralen SA.

Styret har i meldingsåret bestått av:

Før årsmøtet: Marco Neven (leder), Knut Espevig (nestleder), Sissel Goodgame, Ingar Tallakstad Lie og Elin Sollie.

Etter årsmøtet: Vegard Sveiven (leder), Knut Espevig (nestleder), Sissel Goodgame, Elin Sollie og Svein Larsen.

Sekretær for styret har i de 4 første månedene vært konstituert generalsekretær

Trond Gjessing og i resten av året generalsekretær Jarle Bergsjø.

Avlsrådet har bestått av:

Ingar Tallakstad Lie – leder
Henning Sørum (NMBU)
Tormod Ådnøy (NMBU)
Vegard Sveiven
Leif Ø. Sivertsen
Aina Høiby (oppnevnt fra HC)

Sekretær for Avlsrådet har vært seniorrydgiver Bjørn Dahle. Det har ikke vært behov for møter i meldingsåret, men avlsrådet er rådført i forbindelse med import av avlsmateriale fra Irland.

Andre organer hvor Norges Birøkerlag er representert

Nestleder Knut Espevig er valgt til Norges Birøkerlags representant i Honningcentralens Produktråd.

Norges Birøkerlags representant i Norges Bondelags representantskap har vært Marco

Neven fram til årsmøtet og Vegard Sveiven etter årsmøtet. Svein Larsen har møtt på årsmøtet i Norsk Bonde- og Småbrukarlag.

Videre er Norges Birøkterlag medlem av Nettverk for GMO-fri mat og før og møter stort sett med en representant på deres møter.

Norges Birøkterlag er medlem av Studieforbundet Natur og Miljø der Trond Gjessing var leder av valgkomiteen og møtte på deres årsmøte. Sissel Goodgame er valgt til 2. varamedlem.

Styreleder Marco Neven er Norges Birøkterlags representant i PolliVest.

Norges Birøkterlag er medlem av Selskapet for Norges Vel. Trond Gjessing sitter i valgkomiteen og Jarle Bergsjø møtte på representantskapsmøtet.

Nordisk Baltisk Biråd og forskningssymposium ble i 2018 arrangert i Latvia. Til stede på møtet var representanter fra styret og sekretariatet.

Bjørn Dahle sitter i styret av International honey bee breeding network (IHBBN). Han er også med i redaksjonen av fagtidsskriftet Journal of Apicultural Research.

Diverse organisasjonsarbeid

Norges Birøkterlag søkte Landbruks- og matdepartementet om utlyste tilskuddsmidler for 2018 til organisasjonene som arbeider innenfor departementets arbeidsfelt, og fikk en bevilgning på kr 250.000.

Det er sendt flere prosjektsøknader med søknad om økonomisk støtte fra utlyste private og offentlige midler.

Styret har i meldingsåret hatt en prosess i organisasjonen med mål om å ta opp til vedtak evt. endringer av formålsparagrafen til diskusjon på årsmøtet i 2019.

■ AVLSARBEIDET

Budsjett

Etter søknad fikk Norges Birøkterlag bevilget kr 1.555.000,- til avlsarbeidet på bier for

2018. Av dette var 50 000,- øremerket til fryselagring av dronesæd fra brunbier.

Avlsplanen

Avlsarbeidet er i meldingsåret utført etter de retningslinjer som er nedfelt i avlsplanen fra 2014.

Prosjekter

Avlsarbeidet på brune bier i 2018 foregikk i samarbeid med EU prosjektet Smartbees som ble avsluttet i oktober 2018. Sluttrapportering fra prosjektet er gjennomført og godkjenning forventes. Resultater fra prosjektet er formidlet i Birøkteren. Norges Birøkterlag deltar i et konsortium som har søkt finansiering fra EEA & Norway grant for et prosjekt med kortnavnet BeeConSel. Svar på søknaden ventes i 2019.

Testing

360 krainerdronninger og 80 brune dronninger som ble sendt ut i 2017 ble testet i 2018. Det var et stort frafall av dronninger hos enkelte testverter. Norges Birøkterlags avlsmateriale på brune bier er begrenset, og det ble derfor gjennomført en import av eggtafler fra 5 irske bifolk etter at testing for sykdommer tilsa at importen kunne gjennomføres. Fra disse eggtaflene ble det produsert dronninger som ble parett sammen med et antall dronninger produsert fra norske avlsdronninger. Dronningene ble parett på Jomfruland, Austrumdal og Rødberg. Dronningene (140 stk) ble deretter sendt ut til testing. Bjørn Gustav Almgren og Sylvi Slettebø var innleid som dronningavlere.

Testvertene for begge raser skal fortløpende legge registreringer fra testingen inn i Google regneark slik at sekretariatet holdes oppdatert om framdriften. Det er variasjon mellom testvertene i hvilken grad de foretar de obligatoriske registreringene av egenskaper og i hvilken grad registreringene legges inn i Google regnearket.

Fylkesdronninger

Det er stor interesse for bruk av Norges Birøkterlags avlsmateriale, både blant dem

Det produseres mange dronninger fra hver avlsdronning. Det er viktig å ha godt lys når man omlarver. Foto: Eli Åsen.

som vil avle dronninger til eget bruk, men også blant dem som driver produksjon av dronninger for salg. Avlsmaterialet fra Norges Birøkterlag ble benyttet på de fleste parestasjonene for krainer og brune bier i 2018. Mottakerne av fylkesdronninger i 2017 forpliktet seg til å levere resultater for en forenklet test slik at man kan dokumentere fylkesdronningenes egenskaper. For dronninger som det er registrert egenskaper for i 2018 gis det rabatt på 200 kr/dronning ved

kjøp av fylkesdronninger i 2019. Det ble ikke produsert fylkesdronninger i meldingsåret.

Norges Birøkterlags parestasjoner

Rødberg parestasjon ble brukt som parestasjon for brune testdronninger etter at det viste seg at Jomfruland parestasjon hadde for få kjønnsmodne droner. Nesbyen parestasjon ble brukt som parestasjon til paring av krainer dronninger under administrasjon av avlsrådets leder Ingar Tallakstad Lie.

Opplæring og informasjon

Det ble arrangert ett testvertkurs på Kløfta i 2018.

Gjennom artikler i Birøkteren og fagforedrag gis birøkterne god informasjon om mange ulike sider som direkte eller indirekte hører inn under avlsarbeid på bier.

Faglig utvalg for biavl

Fylkesbirøkterlagene i de fleste fylker har oppnevnt et faglig utvalg for biavl, mens andre fylkesbirøkterlag har valgt å fordele oppgavene som normalt faller på faglig utvalg mellom medlemmene i fylkesbirøkterlaget. I fylker uten fylkesbirøkterlag eller et faglig utvalg for biavl er det andre kontaktpersoner eller fylkesbirøkterlaget som står for bestilling og fordeling av fylkesdronninger.

Reinavlsområder/bevaring

Etter enighet blant birøkterne i de 3 øykommunene, Bømlo, Fitjar og Stord om å kun holde brune bier sendte Norges Birøkterlag ut et forslag om opprettelse av et reinavlsområde for brune bier i de 3 kommunene på høring hos fylkesbirøkterlagene, buckfastavlergruppen og Norsk brunbielag. Med bakgrunn i høringsuttalelsene, søkte Norges Birøkterlag Landbruks- og matdepartementet om opprettelse av et reinavlsområde for brune bier i de tre kommunene. Reinavlsområdet ble godkjent i henhold til Forskrift om avlsfremmende tiltak på bier. Reinavlsområdene for krainerbier i Oppland, Akershus, Buskerud og Telemark ble etter søknad godkjent til og med 2027. Norges

Birøkerlag avviste en søknad fra fylkesbirøkerlaget i Nordland om opprettelse av et stort reinavlsområde for krainerbier ettersom det båndla det meste av fylket og det ikke var full enighet blant birøkterne i området.

Reinavlsområdet for brune bier i Vest-Agder og Rogaland følges opp spesielt. Dette på grunn av bevaringsansvaret. Reinavlsområdet har slitt med dårlig rekruttering, men de siste årene har det vært økt aktivitet med rekruttering av nye birøktere. Norges Birøkerlag innvilget etter søknad et tilskudd på 25.000 kr til etablering av et informasjons- og besøkscenter for brunbia i reinavlsområdet. Det vil trolig bli samlokalisert med besøkscenteret for kystlynghei i Flekkefjord landskapsvernområde.

Norges Birøkerlag har bistått Norsk Brunbielag med faglig støtte i deres arbeid med kartlegging av brune bier i Norge. I 2017 og 2018 gjennomførte Brunbielaget i samarbeid med Nordgen og Norges Birøkerlag DNA analyser og morfometriske analyser av droner fra en rekke bifolk som man antok var rasereine brunbier og en del bifolk man antok var hybrider.

Nordgen etablerte i 2013 et Nordisk nettverk for bevaring av den brune bia. Bjørn Dahle er sammen med representanter for Norsk Brunbielag Norges representanter i nettverket. I 2018 ble det gjennomført genetiske analyser av brunbier fra ulike populasjoner av brunbier i Norden, men resultatene vil først være klare i 2019. Seniorrådgiver Bjørn Dahle deltok på SICAMM konferansen i Finland og presenterte hovedresultater fra prosjektet Smartbees.

■ SYKDOMSARBEIDET

Norges Birøkerlags søknad til Norges Forskningsråd om et nytt bihelseprosjekt i perioden 2018-2021 ble avslått. Dette har i stor grad begrenset Norges Birøkerlags mulighet for å gjennomføre aktiviteter innenfor dette området i meldingsåret. I 2018

ble det utarbeidet og sendt en ny søknad til Norges Forskningsråd om et nytt prosjekt for 2019-2022, men svar ventes ikke før i 2019. Norges Birøkerlag ga på forhånd innspill om næringas forskningsbehov til Landbruksdirektoratet.

Med bakgrunn av genetisk analyse av varroamid fra 2 norske bigårder i 2017 hvor man fant at de skilte seg sterkt fra varroamid fra prøvetatte bigårder i Sverige, Nederland og Frankrike, gjennomførte vi en innsamling av varroamid fra 15 forskjellige bigårder fordelt over det meste av landet. Analysene vil kunne gi oss svar på hvorvidt varroamidd er introdusert til Norge en eller flere ganger, og kanskje også hvor den kommer fra. Med bakgrunn i det arbeidet som en doktorgradstudent gjorde i en varroaresistent populasjon på Østlandet er det publisert 3 vitenskapelige artikler.

Seniorrådgiver Bjørn Dahle har deltatt på konferanse og workshops i regi av nettverket COLOSS. Konferansene er viktig for å opprettholde det internasjonale kontaktnettet samtidig som det gir faglig fordykning og oppdatering. Arbeidet i nettverket COLOSS fortsatte til tross for at finansieringen fra COST er avsluttet. Seniorrådgiver Bjørn Dahle er Norges representant i nettverket som arbeider for å finne årsakene til de forhøyede tapene av bifolk i verden og hvordan de kan reduseres. I 2018 gjennomførte Norges Birøkerlag en nettbasert spørreundersøkelse for å kvantifisere vintertapene og samle informasjon som kan brukes til å sannsynliggjøre viktige tapsårsaker. Det var god oppslutning fra birøkterne og resultatene fra undersøkelsen ble publisert i Birøkteren samt at det ble publisert en vitenskapelig artikkel. Norges Birøkerlag deltar i flere COLOSS arbeidsgrupper; «Varroa task force», «Monitoring of winter losses» og «Research Network for Sustainable Bee Breeding» og «Survivors».

Seniorrådgiver Bjørn Dahle var med i et konsortium som ble satt sammen på tampen av 2017 hvor man vil utarbeide en søknad

til en EU-utlysningen SFS07-2018: Making European beekeeping healthy and sustainable. Søknaden med kortnavnet *Melissae* gikk videre som et av 4 søknader etter den første søknadsrunden hvor det kom inn søknader fra 10 konsortium. Søknaden «*Melissae*» nådde ikke opp i den harde konkurransen fra andre konsortium i andre søknadsrunde. Norges Forskningsråd bevilget 60.000 kr i prosjektetableringsstøtte for denne søknaden.

Sykdomssituasjonen

Det er ikke gjort endringer i Birøktforskriften i meldingsåret. Trakémidd er fortsatt bare påvist i sone B1 (Sogn og Fjordane), der midten anses som etablert, men ikke alminnelig utbredt.

Sogn og Fjordane, Møre og Romsdal, Nordland, Troms, Finnmark og nordre deler av Trøndelag betraktes fremdeles som varroafrie.

Noséma, som er en C-sykdom på lik linje med varroamidd og trakémidd, antas å være en nokså utbredt bisykdom i Norge.

I forbindelse med utbruddet av B-sykdommen åpen yngelrâte som forårsaker av *Melissococcus plutonius* analyserte NMBU, veterinærhøgskolen 186 prøver fra 134 birøktere. I tillegg til en positiv bigård var det også en positiv miljøprøve. Strategien med å utrydde åpen yngelrâte i norsk birøkt synes vellykket, men det er utfordringer med å fjerne alle bakterier ved sanering.

Norges Birøkterlag har hatt god kontakt med Mattilsynet og Norges Miljø- og Biovitenskapelige Universitet. Bl.a. var det diskutert i desember 2017 om soneforskriften i Aust-Agder burde oppheves eller ikke. I februar 2018 vedtok styret at soneforskriften ikke burde oppheves, men endres slik at det skulle bli tillatt å flytte fritt innad i Aust-Agder uten å søke om flyttetillatelse. Mattilsynet sendte så et forslag til endring av soneforskriften med høringsfrist 15. mai 2018. I forslaget lå det bl.a. inne at forbudet mot flytting innenfor sonen oppheves og at en tar sikte på å oppheve hele forskriften 31.

desember 2018. Styret i Norges Birøkterlag støttet Mattilsynets forslag.

Norges Birøkterlag har veiledet birøktere om åpen yngelrâte.

I forbindelse med Honningcentralens import av bivoks har NMBU veterinærhøgskolen konkludert med at det ikke er fare for påvisning av «falske» positive prøver ved analyse av voksnedfall for åpen yngelrâte.

En planlagt tilbakeføring av avlsmateriale som var testet i Finland ble ikke gjennomført på grunn av funn av *M. plutonius* i voksnedfall. Norges Birøkterlag er ikke kjent med at det ble importert bier eller avlsmateriale til Norge i 2018, foruten Norges Birøkterlag egen import av eggtafver fra brune bier fra Irland. Vi er også blitt informert om at det var en import av dronninger fra Kypros som ble gjennomført av en birøkter i Bærum. Slik import frarådes av Norges Birøkterlag.

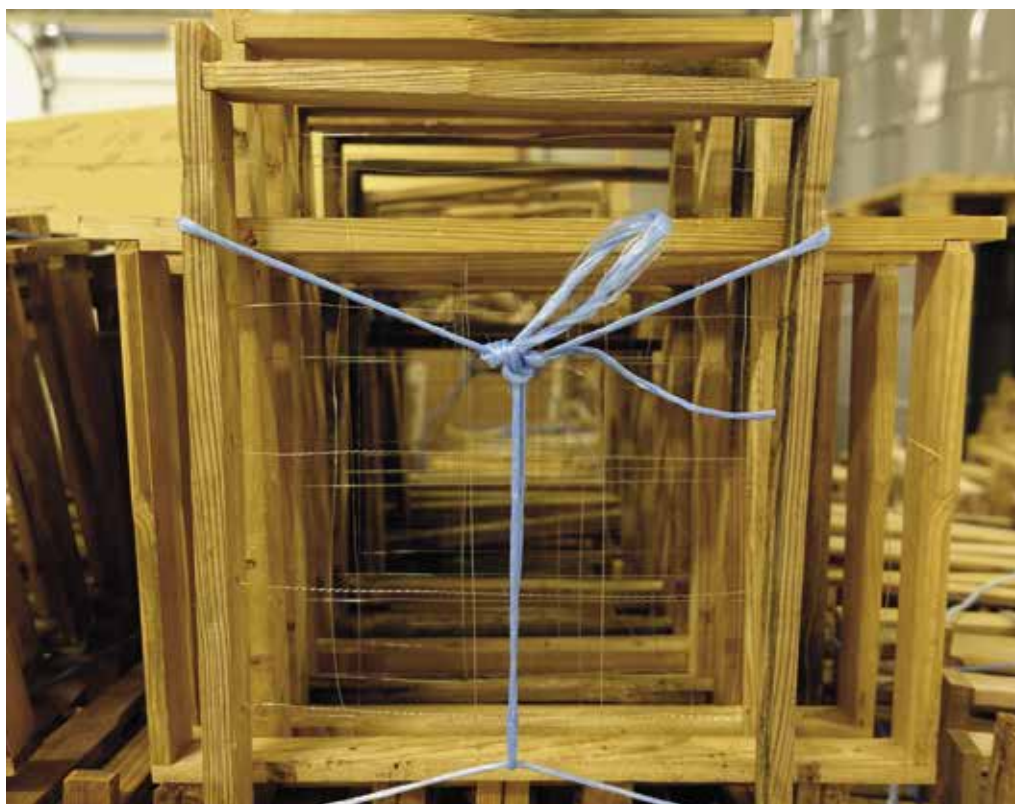
I 2018 er det ikke rapportert om noen tilfeller av lukket yngelrâte. Det ble analysert voksnedfallsprøver fra 6 birøktere (inkludert birøktere som produserer testdronninger for Norges birøkterlag). Samtlige prøver var negative.

Liten kubebille (*Aethina tumida*) ble påvist i en bigård i Sør-Italia 11. september 2014. Liten kubebille er en art som naturlig holder til i Afrika og som kan gjøre stor skade på europeiske honningbier. Italienske myndigheter bekjemper liten kubebille ved å avlive alle bifolk i infiserte bigårder og mer enn 3000 bifolk ble sanert i 2014. Hvorvidt man klarer å utrydde liten kubebille i Europa er høyst usikkert.

Endringer i sykdomsregelverket

Det har ikke vært endringer i sykdomsregelverket i 2018. Norges Birøkterlag har sendt innspill til Landbruks- og matdepartementet hvor det oppfordres til at birøktforskriften integreres i dyrehelseforskriften og at det stilles kompetansekrav til alle birøktere, ikke bare de som driver næringsbirøkt.

Det arbeides med å innføre en ny dyrehelselov i EU. I den nye dyrehelseloven er det listeført 3 sykdommer/parasitter: Liten

Hyppig voksskifte og god hygiene er viktig for å ha friste bier. Her nyvaskede tavler. Foto: Elli Åsen.

kubebille, Tropilaelapsmidd og lukket yngelråde. Loven vil, hvis den blir gjeldende for Norge, få store konsekvenser for sykdomssituasjonen i Norge og hvilke strategier som er mulige å bruke i bekjempelse av dyresykdommer, ikke bare for bier, men også for de andre husdyrene. Norges Birøkterlag er i dialog med Mattilsynet og avtalepartene i landbruket med mål om å unngå negative konsekvenser av den nye dyrehelsetiloven.

Mattilsynet

I forbindelse med utbruddet av åpen yngelråde har det vært mye kontakt mellom Mattilsynets alle ledd og Norges Birøkterlags lokallag, fylkeslag og sentralledd.

Kurs, møter, informasjon og veiledning

Det ble arrangert fagforedrag i forbindelse med "Kompetansekurs om bier" i mange fyl-

ker og det er holdt foredrag på flere møter. I meldingsåret er kursheftet som brukes i opplæringen oppdatert og fornyet, samt at det er utarbeidet et temahefte om varroamidde og varroabekjempelse som vil gis ut i 2019.

Det er gjennom året skrevet diverse artikler til Birøkteren om sentrale bestemmelser, bisykdommer og deres bekjempelse, samt sykdomsforebyggende tiltak.

Pærebrann

Plantesjukdommen pærebrann som kan spres med honningbier øker sitt utbredelsesområde og legger begrensninger på birøkt med forbud mot flytting av bifolk ut av smittet område i perioden 1. mai til 25. september.

Mattilsynet har signalisert at forskriften om pærebrann skal endres, og det har i den forbindelse vært kontakt mellom Norges

Varroa og varroaresistens er et fokusområde i sykdomsarbeidet. Foto: Eli Åsen.

Birøkterlag og Mattilsynet. Det har imidlertid i meldingsåret ikke kommet forslag til ny pærebrannforskrift på høring.

Giftstoffer i honning

Norges Birøkterlag deltok på en søknad fra NIBIO om utredningsmidler fra Forskningsmidlene for ordbruk og matindustri for å undersøke forekomst av giftige pyrrolizidine alkaloider i norsk og importert honning. Søknaden ble ikke innvilget.

DRIFTSTEKNIKK/ HONNINGPRODUKSJON OG SALG

Gjennom en mengde ulike tiltak er det i arbeidsåret jobbet for at totalproduksjonen av honning i Norge skal økes. Videre at det i næringa produseres dronninger og avleggerer for å dekke den store etterspørselen.

Økologisk honningproduksjon

Norges Birøkterlag har etter søknad fått inn-

vilget kr 180 000,- fra Landbruksdirektoratet til prosjektet Revitalisering økologisk birøkt 2018, en forlengelse av tidligere prosjekter. Målet med prosjektet er å øke antall økologiske birøktere, øke antall økologiske bifolk og øke mengden produsert økologisk honning.

Det har i meldingsåret vært en del artikler om økologisk honningproduksjon i Birøkteren. Bl.a. har den som har skrevet den månedlige aktuellspalten vært økologisk birøkter. Det har videre blitt avholdt en 2 dagers konferanse med ca 50 deltakere.

Prosjektet er viktig for å opprettholde fokus på økologisk produksjon, og det er klart økende interesse for økologisk birøkt.

Det er et godt samarbeidet med det nasjonale prosjektet «Landbrukets ØKOLØFT» som er et bredt samarbeid med sentrale organisasjoner i landbruket (faglagene, Norsk Landbruksrådgiving, samvirkeorganisasjoner, Oikos osv).

Norges Birøkterlag har etter søknad fått bevilget kr 60.000,- fra Norges Vel sitt land-

brukslegat til et to-årig prosjekt for å se på muligheten for å forenkle arbeide med å tilfredsstille dokumentasjonskravet som gjelder for plassering av de økologiske bigårdene.

NM i honning

Norges Birøkerlag har deltatt i NM i honning sammen med Honningcentralen og flere andre aktører. Norges Birøkerlag har også vært med å kåre årets birøkter under Matstreif i Oslo i september.

Elektronisk vekt

I sesongen har det i Norge vært i drift 74 elektroniske vekter, 18 eiet av Norges Birøkerlag og 56 av private birøktere. Vektene har daglig sendt meldinger som legges ut på nett.

Det er flere miljøer som arbeider med å utvikle alternative vekter, og Norges Birøkerlag har vært i kontakt med enkelte av disse for å gi innspill på funksjonalitet og behov.

KSL/HMS

Norges Birøkerlag har bistått Honningcen-

tralen SA og Matmerk med faglig rådgiving i forbindelse med revidering av KSL-standarden.

Voks

Det har vært stor mangel på voks i Norge og det har vært skrevet mye om dette og om hvordan man kan ta vare på voks uten at dette har hjulpet nevneverdig. Denne mangelen på voks har ført til mindre utskifting av voks enn ønskelig sett ut i fra et, for biene, hygienisk synspunkt. Norges Birøkerlag anbefaler minst bruk av 10-15 nye byggevokstavler pr bifolk pr år for å sikre friske bier.

Honningcentralen har prøvd å finne et parti ren voks og fant et parti i Australia som de importerte. Norges Birøkerlag uttrykte at de var glad for at Honningcentralen tok initiativ for å løse vokskrisen og forutsetter at de tar ansvar for at det importerte vokset ikke inneholder uønskede stoffer enten av pesticider eller medisinerester og ikke er forfalsket.

Pollinering

Stortinget ga Regjeringa i oppdrag å sette

*Voks er et verdifullt produkt som det er mangel på og som det i meldingsåret har vært stort fokus på.
Foto: Eli Åsen.*

sammen en nasjonal strategi for å sikre fremdeles mangfold av villbier og andre pollinerende insekter. Bakgrunnen er at pollinatorer og pollinering spiller en avgjørende rolle i økosystemet, både for naturen og for samfunnet. Pollinering er en essensiell økosystemtjeneste, men artene som pollinerer, og dermed pollineringsprosessen, er under press.

Norges Birøkerlag har vært på flere møter og sendt sine innspill til utredningen. I juni 2018 la så regjeringen fram «Nasjonal pollinatorstrategi – En strategi for levedyktige bestander av villbier og andre pollinerende insekt».

Pollenanalyse

Norges Birøkerlag er med i et prosjekt sammen med ByBi og NINA (Norsk institutt for naturforskning) for å kartlegge trekke- og bevegelsesmønster til honningbier. Norges Birøkerlag har gått inn i prosjektet med kr 50.000,-.

Prosjekt PolliVest

Norges Birøkerlag fortsetter sin deltakelse i prosjekt PolliVest. Prosjektet har fått en bevilgning fra Grofondet og Norges Birøkerlag er sammen med mange andre aktører med og finansierer prosjektet.

Marco Neven er Norges Birøkerlags representant i styringsgruppa, og har i tillegg utført et stort arbeid i prosjektet.

■ NÆRINGSPOLITIKK

I forbindelse med jordbruksforhandlingene 2018 har Norges Birøkerlag sammen med Honningcentralen fremmet ønsker for norsk birøkt overfor avtalepartene. Fylkeslagene i Norges Birøkerlag og noen lokale birøkerlag har gjort en svært god innsats for at ønskene ble brakt videre i jordbruksforhandlingen.

Ønskene var som følger:

- > Produksjonstilskuddet økes fra kr 473,- til kr 600 pr bifolk.

- > Økologisk birøkt får et ekstra produksjonstilskudd på kr 150,- pr bifolk på linje med sammenlignbare økologiske husdyrproduksjoner.
- > At birøkterne skal komme inn under ordningen med tilskudd til avløsning ved ferie og fritid.
- > Investeringsvirkemidler må tilgodesees satsing i norsk birøkt.
- > Tilskudd til avlsarbeidet for bier over jordbruksavtalen – økes minimum 10%.
- > Videreføre og styrke risikoavlastende ordninger (jordbruksfradrag, tilskudd til avlingssvikt, erstatning etter offentlige pålegg, avløsning ved sykdom, KIL midler, direkte støtte til landbrukets organisasjoner)
- > Beholde et sterkt importvern
- > Muligheter for eksport.

Ikke alle våre ønsker ble brakt videre i jordbruksforhandlingene, men Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukerlag foreslo kr 550,- i produksjonstilskudd pr bifolk og det ble også resultatet.

Landbruksdirektoratet har hatt til høring nye satser for erstatning ved klimabetinget avlingssvikt. Etter innspill fra Norges Birøkerlag ble satsen ytterligere satt opp ble på kr 132,- pr kg.

Norges Birøkerlag har bistått enkeltbirøktere med uttalelser i forbindelse med erstatningssaker overfor det offentlige, forsikringsaker og søknader om økonomisk støtte fra Innovasjon Norge m.v.

Norges Birøkerlag er medlem av nettverket for GMO-fri mat og fôr, og engasjert seg i samarbeid med nettverkets koordinator i forbindelse med saker i media og fagkonferanser på temaet.

■ ADMINISTRASJON

Norges Birøkerlags sekretariat holder til på Birøktens Hus, Dyrskuevegen 20, 2040 Kløfta.

*Pollinering er en
essensiell økosystemtjeneste.
Foto: Eli Åsen.*

Det er utarbeidet "Internkontroll for Norges Birøkerlags sekretariat".

Arbeidsmiljøet vurderes å være godt.

Det har ikke vært registrert skader eller ulykker ved sekretariatet. Det har vært et sykefravær på totalt 7 dager i tillegg til noe fravær i forbindelse med et svangerskap.

Norges Birøkerlags virksomhet har ikke negativ påvirkning på det ytre miljø.

Både styret og daglig leder er bevisst på de samfunnsmessige forventinger om tiltak for å fremme likestilling. I styret var det i meldingsåret 40 % kvinnelig andel, og ved sekretariatet har det i meldingsåret vært gjennomsnittlig 36 % kvinneandel.

Årsmelding og regnskap gir en rettvise-nde oversikt over utviklingen og resultatet av Norges Birøkerlags virksomhet og stilling.

Årsregnskapet er utarbeidet under forutsetning av fortsatt drift, da det ikke er forhold som tilsier noe annet.

Personalet ved sekretariatet

Følgende har i 2018 vært ansatt i Norges Birøkerlag:

Generalsekretær Jarle Bergsjø – 100% stilling fra 1/4.

Organisasjonsmedarbeider Aina Aksnes – 100% stilling fra 18/6.

Seniorrådgiver Trond Gjessing – 100 % stilling (konstituert generalsekretær til 31/3).

Seniorrådgiver Bjørn Dahle – 100 % stilling.

Sekretær Åse Wethal Holen – 50 % stilling.

Ingar Tallakstad Lie har ivaretatt noen oppgaver innenfor avlsarbeidet sommeren 2018.

Birøktens Hus A/S

I juni 2004 kjøpte Honningcentralen og Norges Birøkerlag Birøktens Hus på Kløfta. Birøktens Hus AS er et eiendomsselskap som eies av Honningcentralen og Norges Birøkerlag. Marco Neven (leder) og Trond Gjessing (konstituert generalsekretær) var styrerepresentanter fra NB i styret i første del av året og Vegard Sveiven (leder) og Jarle Bergsjø (generalsekretær) på slutten av året.

Norges Birøkerlag disponerer i Birøktens Hus kontorlokaler med tilhørende fasiliteter bl.a. kantine, møterom/bibliotek og lagerrom.

TAKK

Norges Birøkerlags styre vil takke alle enkeltbirøktere, lokallag og fylkeslag for godt samarbeid og aktivitet i 2018. En spesiell takk rettes til de ansatte ved sekretariatet.

Ellers rettes en takk til Norges Bondelag, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Landbruks- og matdepartementet, Honningcentralen SA, Mattilsynet, samt alle andre samarbeidspartnere, kontaktpersoner og organisasjoner som har bidratt til den virksomhet og de resultater Norges Birøkerlag har oppnådd i 2018.

Kløfta 31. desember 2018/17. januar 2019
Styret i Norges Birøkerlag:
Vegard Sveiven (leder), Knut Espevig (nestleder),
Sissel Goodgame, Elin Sollie og Svein Larsen
Jarle Bergsjø (generalsekretær)

Regnskap 2018

Resultatregnskap 2018

DRIFTSINNTEKTER	2018	2017	Budsjett 2018
Salgsinntekter. Note 2	1 400 055	1 664 689	795 000
Medlemskontingent	2 730 720	1 416 959	2 400 000
Prosjektmidler/tilskudd. Note 3	3 484 304	4 513 346	3 715 700
SUM DRIFTSINNTEKTER	7 615 078	8 594 693	6 910 700
DRIFTSKOSTNADER			
Varekostnader	367 402	137 582	0
Personalkostnader. Note 4 og 5	4 103 738	4 293 489	4 037 000
Andre driftskostnader	1 830 760	1 502 104	1 726 000
Reiser og møter	550 078	575 578	645 000
Innovasjon og informasjon. Note 6	1 148 084	1 958 066	952 700
SUM DRIFTSKOSTNADER	8 000 062	8 466 819	7 360 700
DRIFTSRESULTAT			
Netto renteinntekter	- 384 984	127 874	- 450 000
	431 976	456 954	450 000
ÅRSRESULTAT	46 992	584 829	0

Kløfta 31. desember 2018 / 17. januar 2019
 Styret i Norges Birøkerlag
 Vegard Sveiven (styreleder), Knut Espevig,
 Sissel Goodgame, Elin Sollie, Svein Larsen
 Jarle Bergsjø (generalsekretær)

Balanse pr. 31. desember 2018

EIENDELER	2018	2017
Anleggsmidler		
<i>Finansielle anleggsmidler</i>		
Aksjer i Birøktens Hus. Note 7	1 485 000	1 485 000
Lån til Birøktens Hus. Note 8	14 789 000	14 789 000
Andeler og innskudd i Honningcentralen	15 750	15 750
Sum anleggsmidler	16 289 750	16 289 750
Omløpsmidler		
Diverse fordringer	171 069	1 260 914
Kontanter og bankinnskudd. Note 9	10 261 213	2 843 714
Sum omløpsmidler	10 432 282	4 104 627
SUM EIENDELER	26 722 032	20 394 377
EGENKAPITAL OG GJELD		
Egenkapital		
Norges Birøkterlags fond	18 978 300	18 931 310
Sum egenkapital	18 978 300	18 931 310
Kortsiktig gjeld		
Periodiserte tilskudd	475 000	517 610
Kreditorer	458 018	529 457
Off.trekk og avgifter	303 697	71 015
Påløpne feriepenger	304 521	326 738
Skyldig sukkeravgift	6 202 495	18 247
Sum kortsiktig gjeld	7 743 731	1 463 068
SUM EGENKAPITAL OG GJELD	26 722 032	20 394 377

Kløfta 31. desember 2018/17. januar 2019

Vegard Sveiven, Knut Espevig, Sissel Goodgame, Elin Sollie, Svein Larsen
Jarle Bergsjø (generalsekretær)

Noter

Note 1

Årsregnskapet består av resultatregnskap, balanse og noteopplysninger. Årsregnskapet er basert på regnskapslovens grunnleggende prinsipper for små foretak og klassifiseringen av eiendeler og gjeld følger regnskapslovens definisjoner. Sikre inntekter er ført når de opptjenes, mens usikre inntekter er ført når de mottas.

Note 2

Salgsinntekter	2018	2017
Annonser	300 454	234 746
Andre inntekter	974 746	1 301 006
Emballasjeavgift	124 855	128 637
SUM salgsinntekter	1 400 055	1 664 389

Note 3

Prosjektmidler/Tilskudd	2018	2017
Tilskudd fra Landbruksdirektoratet til avlsarbeidet	1 555 000	1 505 000
Aktivisering av tidligere tilskudd	60 000	165 088
Tilskudd fra Landbruksdirektoratet til økologisk		600 000
Støtte fra HC		50 000
Fra HC til sykdomsarbeidet		100 000
Fra Forskningsrådet til helsearbeid		675 000
Diverse	19 533	11 870
Fra Landbruks- og matdepartementet	250 000	250 000
Smartbees	619 071	400 000
Sparebankstiftelsen	720 000	400 000
Innovasjon Norge		150 000
NorgesGruppen		50 000
Nansenfondet		45 000
Ricola fondet		111 388
Matmerk KIL-midler	260 700	
SUM prosjektmidler/tilskudd	3 484 304	4 513 346

Note 4

	2018	2017
Pensjonspremiefond i DnB*	417 704	458 716

(*Pensjonsfondet er ikke ført opp i balanse)

Norges Birøkerlag har pliktig til å ha obligatorisk tjenestepensjonsordning.

Norges Birøkerlag har en kollektiv pensjonsforsikring som dekker kravene.

AFP-ordning

Fra og med 2009 har Norges Birøkerlag framtidige forpliktelser i.h.t.

AFP-ordning.

Note 5

Spesifikasjoner av personalkostnader	2018	2017
Lønninger og honorarer	3 168 386	3 249 033
Arbeidsgiveravgift	504 941	526 801
Pensjonspremier	357 045	425 394
Andre ytelser	73 367	92 260
SUM	4 103 738	4 293 489

Det har vært utført ca 3,75 årsverk av de ansatte i 2018. Daglig leders lønn og annen godtgjørelse utgjorde i perioden 1/1-31/3 kr 204.270,- og i perioden 1/4-31/12 kr 562.767,-.

Styreleder Marco Neven har mottatt kr. 48.000,- og styreleder Vegard Sveiven har mottatt kr 78.000,-. Møtehonorerer for styremedlemmene (inkl. styreleder) og utvalgsmedlemmer har totalt vært kr 225.000,-.

Note 6

Innovasjon og informasjon	2018	2017
Tilskudd til reinavlsområdet for brun bie	58 575	50 000
Tilskudd til avlsarbeidet	428 866	579 119
Tilskudd til sykdomsforskning ved NMBU		223 625
Annen faglig utvikling og informasjon	660 643	1 105 322
SUM	1 148 084	1 958 066

Note 7

Aksjer i tilknyttet selskap Birøkten Hus eies med 50% (tilknyttet selskap). Aksjene bokføres til kost-metoden. Selskap: Birøktens Hus A/S
Aksjekapital: Kr 2.000.000
Forretningskontor: Ullensaker
Eierandel: 50%
Stemmeandel: 50%
Pålydende: Kr 1.000.000
Bokført verdi: Kr 1.485.000
Anskaffelsesår: 2004
Selskapets resultat 2018: Kr -350.994.
Selskapets egenkapital 31.12.2018: Kr 6.790.641.

Note 8

Mellomværende med tilknyttet selskap

Mellomværende med tilknyttet selskap inngår i følgende poster i balansen.

Langsiktig fordring	
31/12/18	14 789 000
31/12/17	14 789 000
Lån til Birøktens Hus A/S	
kr. 14.789.000. Rente 2,5%.	

Note 9

Bundne midle

Av bankinnskudd er kr. 182.935,- innestående på skattetrekkkonto.

Til generalforsamlingen i Norges Birøkerlag

Uavhengig revisors beretning

Konklusjon

Vi har revidert Norges Birøkerlags årsregnskap som viser et overskudd på kr 46 992. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2018, resultatregnskap, oppstilling over endringer i egenkapital for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettvise bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2018, og av dets resultater for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettvise bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fort-

satt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avviklet.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

For videre beskrivelse av revisors oppgaver og plikter vises det til

<https://revisorforeningen.no/revisjonsberetninger>.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Oslo, 30. januar 2019 – AS Revision
Otter Brødholt – Statsautorisert Revisor

Innkalling til årsmøtet i Norges Birøkerlag 2019

Etter vedtektenes §6 innkaller vi med dette utsendinger til årsmøtet i Norges Birøkerlag 2019.

Årsmøtet avholdes i år på Park Inn by Radisson Oslo Airport Hotel West, Gardermoen lørdag 23. mars 2019 kl. 10.00. Møtet forventes å være ferdig til kl. 15.00.

Utsendinger til årsmøtet velges av fylkeslagsårsmøtene. Fylkeslagene har rett til en utsending for hvert påbegynt 75 medlemmer, samt en representant fra fylkeslagets styre. I de fylker der det er lokallag, men ikke fylkeslag, har de rett på en utsending for hvert påbegynte 75 medlemmer. Der det er to eller flere lokallag i et fylke uten fylkeslag, går utsendingen(e) på omgang mellom lagene.

Fylkeslagene må sende inn fullmakter for sine utsendinger med varamedlemmer til Norges Birøkerlag innen 15. februar. Bare de i rett tid innmeldte utsendinger med varamedlemmer kan representere på årsmøtet. Fullmaktene kontrolleres og godkjennes av styret. Eventuelle underkjennelse av fullmakter kan innankes for årsmøtet til endelig avgjørelse.

Alle medlemmer har adgang til årsmøtet så langt plassen tillater, men bare utsendinger har tale-, forslags- og stemmerett. I tillegg til at innbudte har talerett, kan også årsmøtet gi talerett til andre.

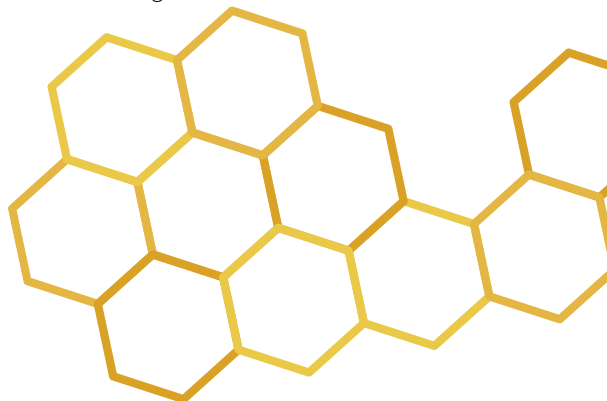
Saker som ønskes behandlet på årsmøtet, må være innsendt til Norges Birøkerlag senest 1. februar. I følge vedtektenes § 21 må forslag til vedtektsendringer være sendt styret innen utgangen av kalenderåret.

Utsendingene vil få dekket sine reiseutgifter etter nærmere utarbeidete retningslinjer. Reisen må være på billigste måte og fylkene er ansvarlige for å sende inn budsjett for reiseutgiftene i forkant av møtet. Norges

Birøkerlag sentralt dekker ikke utgifter til kost og losji. Hver enkelt utsending må ta opp med sitt fylkeslag og/eller lokallag for å undersøke om dette dekkes derfra.

Dagsorden

- Sak 1. Opprop
- Sak 2. Godkjenning av innkalling og dagsorden
- Sak 3. Valg av ordstyrere og referenter
- Sak 4. Valg av to utsendinger til å underskrive protokollen
- Sak 5. Leders tale m/generaldebatt
- Sak 6. Årsmelding 2018
- Sak 7. Regnskap 2018. Melding fra revisor
- Sak 8. Innsendte saker. Forslag fra styret: vedtektsendring
- Sak 9. Budsjett 2020 med fastsetting av kontingent og langtidsplan 2015 – 2019.
- Sak 10 Valg
 - a. Valg av leder for ett år
 - b. Valg av to styremedlemmer for to år
 - c. Valg av to varamedlemmer for ett år
 - d. Valg av revisor for ett år
 - e. Valg av medlemmer til valgmennda for to år samt leder for valgmennda
 - f. Godtgjørelse til leder, styremedlemmer og utvalgsmedlemmer
- Sak 11. Avslutning

Representasjon på Årsmøtet 2019

Fylke	Antall medlemmer	Antall utsendinger	Fylke	Antall medlemmer	Antall utsendinger
Styret		5	Vest-Agder	157	4
Østfold	380	7	Rogaland	344	6
Oslo/Akershus	705	11	Hordaland	318	6
Hedmark	259	5	Sogn og Fjordane	86	2
Oppland	259	5	Møre og Romsdal	182	4
Buskerud	273	5	Trøndelag	336	6
Vestfold	227	5	Nordland	88	3
Telemark	342	6	Troms	41	1
Aust-Agder	200	4	Finnmark	5	1

Totalt antall medlemmer: 4202

Totalt antall utsendinger: 86

Valgkomiteens forslag til årsmøtet i Norges Birøkerlag 2019

Alle som er på valg er forespurt og har takket ja til gjenvalg. Det er ikke kommet forslag på nye kandidater fra fylkene innen tidsfristen 20. januar.

Leder for 1 år: Vegard Sveiven, gjenvalg.

Styremedlemmer for 2 år:

Knut Espevig, gjenvalg og Sissel Goodgame, gjenvalg.

1. varamedlem: Johannes Berget, gjenvalg.

2. varamedlem: Jon Erik Hansen, gjenvalg.

Revisjon: AS Revision, gjenvalg.

Valgkomite:

De som går ut er: Karl John Amdahl, Jan Væringstad og Arvid Garsjømoen.

Forslag på nye er: Gunnar Konradsen (leder), Geir Holthe og Lars Erik Nygård. (Thor Håkon Føreland og John Strandabø har begge et år igjen.)

Godtgjørelse til styreleder og medlemmer av styret: Valgkomiteen foreslår å gi styret en moderat økning i satsene i år.

Leder opp fra kr 40 000,- til 45 000,- pr år.

Møtegodtgjørelse for alle styremedlemmer opp fra kr 2 000,- til kr 2 250 pr møtedag.

Styremøter pr tlf. kr 500, (ingen endring).

Telefonutgifter for styreleder er litt uklart definert i tidligere vedtak fra årsmøtet. Valgkomiteen foreslår derfor et fast beløp på kr 1000,- pr. år til dekning av telefonutgifter og internettoppkobling.

Nytt forslag:

Når det gjelder PC (bærbar) så foreslår valgkomiteen at Norges Birøkerlag kjøper inn en som leder disponerer, denne skal innleveres/overleveres når det er lederskifte i organisasjonen. Denne PC må ha relevant programvare som oppgraderes jevnlig.

Valgkomiteen har bestått av: Karl John Amdahl (leder), Thor Håkon Føreland, Arvid Garsjømoen, John Strandabø og Jan Væringstad.

For valgkomiteen Karl John Amdahl

Ta det rolig!

AV ROAR REE KIRKEVOLD, FREELANSJOURNALIST

**Etter en lang vinter kan det å stå bøyd over kubene bli vel mye for ryggen.
– Ta det rolig og finn løsninger, sier Odd Lilleskog. Han vet hva ryggmerter er.**

Mange birøktere har travle dager med mye trening i sesongen. Helt til siste honningdråpe er slyngnet, silt og tappet eller levert, sjauer de på. Og, hvis vi skal være helt ærlige, så er det godt å få en real pause fra biene henimot jul.

Odd Lilleskog i Tysvær utenfor Haugesund begynte med bier midt på 1990-tallet fordi en av sønnene, Tor Gunnar, skulle ha birøkt som valgfag på landbruksskolen. Odd og Tor Gunnar drev sammen i ti år, før sønnen fikk så mye annet å drive med at Odd tok over den 130 bifolk store sysselen.

Ufør

– Jeg hadde en fysisk jobb med mye arbeid hvor jeg måtte løfte over hodet, forteller han. Til slutt sa hofter, rygg og skuldre stopp og Odd ble uføretrygdet.

Men nettopp da gjelder det å sysselsette seg med noe meningsfylt. Lilleskog reduserer til rundt 70 bifolk, og fortsatte i sitt eget tempo.

– Jeg kompenserte den dårlige ryggen med nettopp å ta det rolig, sier han. Det er nøkkelen til birøktere som drar i gang vårstellet etter en lang vinter uten spesiell fysisk aktivitet.

I sitt tempo

– Det verste er vårstellet, innrømmer han. Da må vi utnytte været, men jeg nøyer meg med å stille 15–20 bifolk per arbeidsdag. Da har ryggen og jeg fått nok. Slutter jeg da uten å presse på, så orker jeg nye bifolk dagen etter. Odd Lilleskog er helt klar i rådet til andre birøktkollegaer; jobb i ditt eget tempo og ta pauser. Du blir fort så ivrig at du ikke husker å rette ryggen, men lytt til kroppen.

Odd Lilleskog høster ofte ren klokkelynghonning på Bokn på Haugalandet. Den holder seg flytende i mange år.

Legg til rette

Planlegg driften din utfra at du ikke skal belaste kroppen for mye.

– Nybegynnerne bærer gjerne bikubene altfor langt i bigården, sier Lilleskog. Når de får drevet litt, lærer de verdien av alltid å komme helt borttil med bil.

Lilleskog har en driftsbygning som han rygger inn i og hvor kassene stables på paller. Også her er det mye å spare ved å planlegge.

Om våren står bifolkene på doble paller eller på litt høye kubekraker og når de vandrer, er de to. Da bruker de kubebåre som også sparer mange bøyd løft.

Tenk igjennom dine løft du også. Og gjør som Odd; ta det rolig.

Odd Gjermundrød koker rammer som er buntet sammen. Det gjelder å passe seg for kaustikløsningen.

Koking av rammer

AV ROAR REE KIRKEVOLD, FREELANSJOURNALIST

Det er litt jobb, men det å koke rammene i kaustikk er egentlig greit arbeid. Prosessen fjerner smitte og er en god investering i hygienisk birøkt. Her får du gode råd.

Når det gjelder rengjøring av rammer, er birøkterne stort sett samstemte om hvordan dette kan gjøres. Ja, du leste riktig. Her er det én metode som gjelder. Først må voksen smeltes ut, og så må rammene kokes i en blanding av kaustikksoda, vann og grønnsåpe.

Smelting først

Siden bivoks blir flytende ved en temperatur rett over 60 grader C, så er det enkelt å smelte ut voksen fra stygge, svarte og utbrukte tavler. Det gjøres ved hjelp av vandedamp. Du får kjøpt utstyr i ulike størrelser, eller du kan lage det selv hvis du er bittelitt fingerferdig.

Næringsbirøkter Odd Gjermundrød i Vestfold har lang erfaring. Han smelter tavler i en stor vokssmelter.

– Det viktige er at du banker av kokongrestene som fortsatt sitter på rammene når de kommer ut av smelteren, sier han. Bank rammene mot noe hardt, og blir det fortsatt sittende igjen svarte urenheter, bør du ta en kniv og fjerne dette.

Koking

Gjermundrød og svært mange birøktere bruker et badekar til å koke i. Gamle badekar får du gratis.

– Jeg bygger det opp med to til tre lecablokker slik at det blir en bakkeklaring på drøyt 40 centimeter, sier han. Under badekaret fyrer du opp et bål i hele karetets bredde. Tetter du litt til på tre sider, får du mye mer konsentrert varme. Fyll badekaret to tredeler fullt med vann. Ha oppi fire – fem kilo kaustikk soda som du kjøper i sekker.

– Jeg heller kaustikken forsiktig i vannet når det er kaldt, sier Odd Gjermundrød.

I tillegg har du oppi to – tre liter grønnsåpe (se egen sak).

Brannfare

Det er tørt om våren. Husk å sikre plassen mot alle former for brann, og bedøm vindretningen slik at du ikke må puste inn dampen.

Kokonger

– Når det koker i karet og du har oppi rammebunten, så fyr videre under med kokongrestene fra vokssmeltingen, sier han. Det brenner som bare det, og slik blir du også kvitt all smitten som kan være der. Bruk en spade og ha på litt og litt.

Det er nesten slik at kokongene er nok til å holde blandingen kokende.

Bunter rammene

Jo renere rammene er, jo flere kan du koke uten den tidkrevende jobben å bytte vann.

– Er de rimelig frie for kokong- og vokskerter så klarer du flere enn 1000 stykker per vann, sier Gjermundrød.

Enkelte birøktere slipper rammene løse oppi badekaret. Gjermundrød har laget enkle stativer i tre som tar 30 rammer.

– Jeg skrur på et låsebord slik at rammene sitter fast, og så legger jeg hele rammen oppi karet. I tillegg legger jeg et par steine oppå slik at alle rammene er nede i blandingen, forteller han. Der koker de i to til tre minutter, før de fiskes opp igjen.

Etterfylling

Siden blandingen må fosskoke, så skvulper det litt over kanten. Noe forsvinner også inn

Alltid både praktisk og hyggelig å være flere når man koker rammer.

Øverst: God fyr under badekaret. Kokongrester brenner godt.
Nederst: Koking av dronninggitter går bra hvis trekarmene er spikret.

i treverket og ut som damp. Derfor må du jevnlig etterfylle. Gjør det med den vannmengden du behøver, pluss en kilo kaustikk soda og en halvliter grønnsåpe.

NB: Du MÅ holde avstand til kaustikken. Sett fast en boks på en stang eller et bord og hell den forsiktig oppi mens du holder trygg avstand.

Jeg har fortsatt merker på hånda etter slik etterfylling, sier birøker Morten Bull i Østfold. Får du sprut i øynene blir du blind.

Spyling og tørking

Retten etter kokingen, skal tavlene spyles. Bruk en høytrykksspyler og sørg for god skylling fra alle kanter. Husk at biene skal leve blant rammene om en stund.

– Etter grundig skylling, så tørker du rammene i solveggen. Vårsolen er rene desinfiseringer, sier Odd Gjermundrød.

Kokingen har gått inn i treverket, så bruk noen dager i solveggen.

Samarbeid

Vi pleier å være to, tre birøktere som samarbeider om dette hos meg. Da deler vi oppgavene og prater birøkt samtidig, sier Gjermundrød.

Beskyttelse

– Jeg koker 1000 – 1200 rammer på en dag, sier Gjermundrød og jeg er nøye med å beskytte meg mot den etsende væsken.

Bruk isolerte gummihansker som går nesten til albue, briller, gummistøvler, hodeplagg og annet som hindrer sprut på bar hud.

– Unngå roting med enkeltrammer, sier han. Endene på tråden kan fort stikke hull på hanskene. Lag rutiner som sikrer deg.

Gå gjerne sammen med flere birøktere, slik at «kokedagene» blir et vårtreff. Det er både hyggelig, nyttig og sikrere.

– Slik koking er den aller beste måten å rense rammene på, hevder han.

Jeg dypper også dronninggitrene og vandregitrene i blandingen i et lite minutt, men husk at de må være spikret og ikke bare limt.

De fleste birøktere heller ut innholdet i karet etter bruk. Noen direkte og andre når det er kaldt.

Derfor skal du bruke grønnsåpe

Grønnsåpe i kaustikkblandingen løser opp urenheter slik at de ikke blir liggende på overflaten (og derfor henger seg på rammene som flak når du tar dem opp). Samme effekt som salo i oppvaskvann, altså. Dessuten gjør grønnsåpen slik at kaustikken lettere trenger inn i treverket og i hullene som trådene går gjennom.

– Grønnsåpen blir som et tensid, sier Morten Bull. Han er birøkt med stor kjemisk bakgrunn. Grønnsåpen reduserer overflate-spenningen.

Pass på smitten

– Gå gjerne sammen og kok rammer, sier seniorrådgiver Trond Gjessing i Norges Birøkterlag. Men pass på smittefaren. Der birøktere og brukt utstyr møtes, kan det oppstå smitteoverføring. Ha tavlene i dine egne kasser (brukte banankasser er bra). Ikke sett rammene eller bikassene rett på bakken, men bruk rengjorte paller. Ta med deg rammene dine hjem og tørk dem der, råder han.

Om bruk av kaustikk soda
Kaustikk soda er svært etsende og må ikke komme i direkte hudkontakt. Bruk hel beskyttelse og følg anvisningene på forpakningen. Hell aldri store mengder kaustikk soda i vann. Er vannet varmt, blir det en geysir. Pust ikke inn dampen.

Ellers sier han at kaustikk-kokingen forebygger alle kjente biseksjoner.

– Dette er en flott måte å få bort smitte på. Både fordi man bytter voks, men også fordi utstyret blir rengjort på en svært grundig måte.

– Og pass på at huden ikke kommer i kontakt med den etsende kaustikkblandingen, avslutter Gjessing.

Det du trenger til din birøkt!

www.ktd.no eller 91 71 71 56

Fra null til hundre på et blunk

AV ROAR REE KIRKEVOLD, FREELANSJOURNALIST

Driverne av to store skogeiendommer i Drangedal skal drive lønnsom birøkt i stor skala. – Nå som honningprisene er så gode, er leieprisen for lyngplasser svært gunstig, hevder de.

Tor Fjellheim (t.v.) og Pål Michelsen Kirkeby vil utnytte ressursene i Drangedal.

Investor Frode Teigen i Egersund kjøpte for noen år siden skogeiendommene Åse-Vøllestad og Jysereid i Drangedal i Telemark. Til sammen 109.000 dekar skog og hei, 7 mil med skogsbilveier og ti koier fulgte med. Ifølge Kapital har den mediesky Teigen en formue på 2,75 milliarder kroner.

Med på handelen fulgte også daglig leder Pål Michelsen Kirkeby som har styrt skogsforvaltningene også for den forrige eieren.

– Teigen er en meget iderik og oppfinnsom person som også gjerne vil skape lokale arbeidsplasser, forteller Kirkeby til Birøkteren.

– Vi ser at med mye ung skog, er det lenge til vi kan tjene de store pengene på tømmer- salg. Derfor gjør vi som mange skogeiere

burde gjøre, vi tenker helhet. Etter få års drift har de arbeidet seg inn på et spennende marked for utleie av jakt, fiske og ikke minst stillhet. Folk strømmer til fra Danmark og Tyskland for å bo i en tømmerkoie med utedo og solcellepanel og total stillhet under Melkeveien.

– Koiene våre har ikke mobildekning engang, smiler Kirkeby. For byvante Europeere oppfattes det som vi regner som hverdagslig, som svært eksotisk. Bare det å fyre bål, er en stor opplevelse.

900 bifolk

– Våre skoger er midt i landets flotteste lyngområder, sier Kirkeby. Årlig leier de

ut lyngplasser til omtrent 900 bifolk. Det kommer birøktere helt fra Mjøsområdet for å høste inn aromatisk røsslynghonning her.

– Leien er 40 kroner per bifolk, forteller han. Så inntekten er ikke mer enn 36.000 kroner årlig. Selv om vi er veldig fokusert på å åpne skogene for folk, så ser vi at honningprisen har steget kraftig i de siste årene. Derfor burde det være rom for å ta en høyere leiepris, hevder han.

En birøkter som får 30 kilo lynghonning per bifolk, tjener omtrent 2.500 kroner per bifolk. Da tror jeg vi grunneiere også kan ta en noe høyere pris. Vi legger jo til rette med veier, plasser, bomkort osv.

Større birøktere

– Vi skal selv bli birøktere, og derfor kommer vi nok til å konsentrere oss om utleie til næringsbirøktere som kan flytte inn et større antall bifolk. Vi har så mye å gjøre og så få ansatte at alt som reduserer arbeidsmengden, er vi nødt til å se på, forteller han. Men han presiserer at mindre birøktere som allerede bruker området, er hyggelige folk som de diskuterer hvordan de kan hjelpe.

– Det jeg sier, er at leie av lyngplasser som normalt gir mye lynghonning kanskje burde koste noe mer enn i dag, sier han.

Hundre avleggere

Kirkeby fortalte om de gode mulighetene i birøkterbransjen til Frode Teigen.

– Han tente på dette, kreativ som han er, smiler Kirkeby. Innovasjon Norge har gitt oss penger til et forprosjekt, og vi har ansatt altmuligmann og friluftsentusiast Tor Fjellheim. Vi har gjort våre kalkyler og sjekket hvilke muligheter vi har. Jeg kan ikke se annet enn at birøkt er temmelig lønnsomt nå.

Derfor har de bestilt 100 avleggere til våren. De leveres av heltids næringsbirøkter Britt Susan Norli i Telemark. Hennes far,

Olav Norli var også storbirøkter, men er nå en aktiv pensjonist. Han skal ha rollen som mentor for Kirkeby og Fjellheim.

– Vi er helt avhengig av hans velvilje, kunnskap og støtte for å få dette til, smiler Kirkeby.

– Jeg har vært hjelpemann for en birøkter, men vi er selvsagt klar over at vi behøver

hjelp av dyktige birøktere, hevder Fjellheim. Våre ressurser er eiendommene med tilgjengelige veier og plasser. Det er det vi ønsker å få mer ut av.

– Vi har ikke bestemt oss for hvor stort vi skal drive, men hvis vi skal fortsette etter en testperiode, så blir det en større drift. Vi er to personer, så kanskje er det praktisk å ha 5 - 600 bifolk, spør Kirkeby. Det er kun et løselig tall, for de har mye å gjøre, men birøkt vil muligens bli viktig for oss fremover. Nøkkelen ligger i å forsøke og å prøve seg litt frem.

Kirkeby ønsker seg at Norges Birøkterlag kunne bidratt med kalkyler og erfaringer fra

stordrift under norske forhold.

– Det må da være flere som tenker storbirøkt nå som prisene er så gode, spør han.

Sommertrekk

I Drangedalområdet er det dårlig med sommertrekk.

– Vi er på leting etter plasser som vi kan bruke på til sommertrekk, sier Kirkeby. Det handler både om honning, men også om å bygge opp bifolkene til det viktige lyngtrekket.

– En ting er sikkert: Vi vet at vi trenger hjelp til birøkting (mentorene må drive rasjonelt, for dette blir en del av bedriften vår). Men vi har også en stor fordel. Vi tenker fritt på birøkting, fordi vi ikke er hengt opp i «gamle» tenkemåter og mønstre.

– Det siste tror jeg faktisk er svært viktig, avslutter Kirkeby.

En birøkter som får 30 kilo lynghonning per bifolk, tjener omtrent 2.500 kroner på det. Da tror jeg grunneierne også kan ta en noe høyere pris.

Daglig leder Pål Michelsen Kirkeby, Åse-Vøllestadskogene og Jysereid i Drangedal.

Hva bruker du honning til?

AV ROAR REE KIRKEVOLD, FREELANSJOURNALIST

Honningcentralen fikk et firma til å stille noen spørsmål til 200 av kundene i dagligvarebutikker. Det de fant ut var spennende.

Et av spørsmålene lød slik: «Hva bruker du honning til? På brødskiva, i Müsli/yoghurt, i drikker i Bakst eller annet?»

Hele 25 prosent svarte at de brukte honningen på brødskiva. 16 prosent hadde den i drikker (mest i te, sikkert), syv prosent brukte honningen i bakst, mens kun fire prosent blandet den i müsli eller yoghurt.

Salgs- og markedschef honning Knut Tisthal hos Honningcentralen sier at det var overraskende at ingen kombinasjon av ulike

svargrupper var større enn gruppen som svarte at de bruker honning på brødskiva. Han var også overrasket over at så få bruker honning i müsli eller yoghurt.

De viste også frem fire ulike honningstyper. To egne, hvor den ene var norsk og den andre flytende akasihonning, og to fra konkurrenter. Den ene norsk og den andre fra «land utenfor EU»,

Hele 98 prosent svarte feil på spørsmålet «hvilke produkter tror du er norsk honning?»

Har du gamle blader?

Jærmuseet på Nærbø er senter også for mye spennende birøkt. De har orden på arkivene sine, men mangler en del årganger av bladet «Birøkteren». Har du bladet fra før 1930 eller årgangene 1953, 1954 eller 1955, så blir de veldig glade. Dessuten mangler de alle årgangene fra 1964 og helt frem til

årtusenskiftet. Det er helt greit med løse årganger, for de kommer til å bli arkivert i egne kassetter.

Kan du bidra, er det flott. Da kontakter du konservator Anne Jorunn Frøyen. Epost: Anne.Jorunn.Froyen@jaermuseet.no

FEM MINUTTER MED HC

Styreleiar Olav Arne Sønderland

Se mer informasjon på: www.honning.no. Telefon sentralbord HC: 63 94 20 60.
Epost: post@honningcentralen.no

Mottak på 510 tonn i 2018 og rasjonerin- gen av norsk blikkboks opphevet!

Honningmottaket har økt med + 55% siste 3 år til nå 510 tonn i fjor 2018. Tusen, tusen takk til dere alle som har levert honning og voks til oss i 2018. Ikke før vi har fått løftet honningmottaket, så blir flere birøktere vår for en situasjon med mulig overproduksjon om et par år.

Rasjonerin- gen av blikkboksen ble opphevet senhøsten 2018, og kjedene kan nå bestille det de ønsker. Med betydelig økte priser fra februar 2016 lovet vi kjedene økt mottak, dette har vi nå innfridd. Imidlertid ser vi at norske forbrukere foretrekker flytende honning – som også er trenden ellers i Europa. Den er enkel å bruke og mild i smak. Vi må derfor jobbe kraftig nå for å øke fokuset på norsk krystallinsk honning, nå når vi har mer norsk vare å selge. Dette er HC i full gang med, og her trengs innsats fra alle landets birøktere for å fremme budskapet: Kjøp norsk honning, da støtter du livsviktig pollinering av norsk landbruk og natur. Vi ber også alle birøktere rundt omkring i landet til å ha aktiviteter ute i barneskolen og evt ungdomsskolen, fortelle om bier og viktigheten av pollinering, ha med smaksprøver og oppmuntre til mer bruk av norsk honning.

HC går med + 13,9 mill i overskudd før skatt i 2018, forslag om + 10,- per kg i etterbetaling.

Vi leverer nok et godt år for Honningcentralen og dets 1445 eiere ved årsskifte 31.12.2018.

Vi lovt vel 6 mill i overskudd på årsmøte i mars 2018 og leverer omtrent det dobbelte. Vi har et godt team med 16 fast ansatte som klarer dette.

Styret foreslår en utbetaling på + 10,- per kg + mva, noe som medfører en utbetaling på knapt 5 mill til til andelseierne som har levert honning til oss i 2018. Dette betyr vel

7 mill til bygging av egenkapital som ved årsskifte nå er på ca 42%, opp fra vel 20% i 2014.

Alle må levere inn blokkvoksen sin asap til HC nå i vinter og vår!

Alle ønsker nå å kjøpe voks for å forberede kommende sesong, HC har fått godkjent nok et australsk parti etter jul som vil bli preget i år (dvs totalt tok vi inn 25 tonn australsk voks i fjor og nå 10 tonn til). Alle tester er utført og er negative. MEN, vi alle ønsker og trenger mest mulig norsk voks. Vi håper derfor alle som ikke har levert voks til oss enda, prioriterer dette fremover. Har du ikke tid, utstyr eller ork til å gjøre vokssmelting selv, lever det gratis til en kollega som gjør jobben da det er mye arbeid! Da kan vi alle få kjøpt nok byggevoks!

Møt opp på HC sitt årsmøte fredag 22 mars på Park Inn by Radisson Oslo Airport Hotel West, Gardermoen!

2018 ble nok et bra år for Honningcentralen resultatmessig. Detaljer vil komme i HC sin årsmelding vi sender ut sammen med dette nummeret av Birøkeren.

Vi håper flest mulig planlegger å være med på årsmøtet, det er her blant annet vedtak om nivå på utbytte blir bestemt. Håper så mange som mulig kommer! Vel møtt!

Styret og de ansatte i Honningcentralen håper å se deg på HC sitt årsmøte fredag 22. mars!

Varm hilsen fra, Kristin

Årets krav til jordbruksforhandlingene

Norges Birøkerlag samarbeider med Honningcentralen i næringspolitisk arbeid, og fremmer felles krav i forkant av jordbruksforhandlingene. Informasjon om dette er sendt fylkeslagene, som i løpet av februar inviterer til møter med landbruksorganisasjonene lokalt for å orientere om våre krav. I tillegg har vi møter med Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag sentralt, for å fremme våre krav. Disse møtene gjennomføres i løpet av mars måned, og i mai vet vi resultatet av årets oppgjør.

Vårt mål er å styrke birøkternes rammevilkår, og gi god lønnsomhet i næringen. På under 10 år har dette arbeidet gitt en økning i tilskudd på over 20 millioner kroner til norske birøktere!

Årsmøte i Norges Birøkerlag

23. mars samles mange av våre tillitsvalgte og andre medlemmer til årsmøte i organisasjonen. Dette er et viktig møte, der både arbeidet i 2018 og planer for 2019 og følgende år skal diskuteres. Som dere kan lese av vedlagte årsmelding har vi hatt høy aktivitet i året som har gått, med synlighet og forsterket profil som viktige elementer. Videre er det gjort mye godt faglig arbeid både lokalt og sentralt, og mange nye og etablerte birøktere har deltatt på kurs.

Opplæring og kompetanseutvikling er noe av det viktigste vi holder på med i Norges Birøkerlag, og sentralt i vår omtale av organisasjonen er at vi skal være Best på fag.

Denne påstanden skal vi fortsette å virkeliggjøre, gjennom fornying av større deler av opplæringsprogrammet. Dette arbeidet er så vidt påbegynt, og vil bli en kontinuerlig fornyelsesprosess i årene som kommer.

På årsmøtet vil vi også diskutere viktige saker av mer organisasjonsmessig betydning. Viktigst her er forslaget til ny formålsparagraf, som vi skrev om i forrige utgave av Birøkeren. Dette er en oppfølging av vedtak på forrige årsmøte, og en avklaring av denne saken vil bety et viktig steg videre for organisasjonen.

Regionreform

Etter det som kanskje kan kalles en trang fødsel, er det bestemt at fylkesinndelingen blir endret med virkning fra nyttår. Vi går over fra dagens 19 fylker til 11 nye regioner, og mange organisasjoner vurderer i disse dager egen organisering opp mot den nye inndelingen av Norge.

På fylkesledermøtet i januar ble temaet diskutert, som en start på en eventuell prosess for å justere vår geografiske inndeling. Vi ser at reformen påvirker også Birøkerlaget, men kanskje i mindre grad enn mange andre organisasjoner. Fylkeslagene ble oppfordret til å ta temaet opp i de ulike fylkeslagene, så kommer vi tilbake til dette som sak på kommende fylkesledermøter, og eventuelt på årsmøtet i 2020.

Betaling av kontingent

Vedlagt denne utgaven av Birøkeren finner dere faktura for medlemskontingenten. Som medlemsorganisasjon er vi helt avhengig av disse inntektene, og vi jobber hele tiden for å gi deg som medlem valuta for pengene. En oppfordring i denne forbindelse er å betale fakturaen så snart som mulig, så slipper vi arbeidet med å purre opp betalingen. På denne måten er du sikret tilgang til våre tjenester, og unngår stans i tilsendingen av Birøkeren.

ER DU KLAR FOR VÅRUTVIKLING?

8pk 4,5kg eske:
kr 372 inkl. mva.

APIFÖR PROTEINFÖR i papirposer med alle essiense aminosyrer for bienes utvikling, 13 vitaminer, 8 mineraler og fett. Er 100% fordøybart. Brukes etter renselsesflukten sammen med Api Dryppförer og gir god utvikling tidlig. Til bruk i pollenfattige perioder. Godkjent av Mattilsynet.

Pakke med 10 sett:
kr 1140 inkl. mva.

API DRYPPFÖRER tilfører 40% sukkerlake og mye vann som sakte drypp. Yngelför inneholder 80% vann, og uten vann, ingen yngling. Ypprlig på tidlig vår med innesittning sammen med Apiför. Gir flere uker forsprang i sene vårer. Fin til avleggere og til innvintring. Posen rommer 10 liter.

4 poser à 2,5kg:
kr 164 inkl. mva.

INVERTBÆE flytende för med 71% sukkerarter som ekstraför på våren. Stikk 4-5 hull i posen med sikkerhetsnål, legg den på kuben og biene gjør resten. Avhengig av antall hull, kan hastigheten justeres.

5 poser à 2,5kg:
kr 215 inkl. mva.

FONDABEE plastisk sukkerdeig med 88% sukkerarter som ikke blir rennende. Brukes som ekstraför på våren.

Økologisk Fondabee kan tas inn på bestilling. Ta kontakt for mer informasjon.

apinor.no

- NETTBUTIKKEN FOR BIRØKTERE

Spesiallaget tilhenger

Planl. 550, br. 170. Perforert karmhøyde 105. 5cm flyåpning under karm. 4stk. støttebein. Totalvekt 2000 kg. Nyttelast 1340 kg. I tillegg 2 kjørebruer og div.

Nærmere oppl. ved. Olav. G Haugen tlf. 97662432.
E- post olav.g.haugen@gmail.com

VI LEVERER ALLE TYPER MASKINER FOR DIN PRODUKSJON AV HONNING

Anerkjente merker til fabrikkpriser og tilpassede løsninger

Halv- eller helautomatiske skrellemaskiner med opptil 400 rammer/time. Voksskruer, pumper, løsnere, radial- tangensial- horisontal- og selvvendende slynger for alle rammetyper. Pumper, røreverk, fyllapparat, roterende bord, honningtørkere, oppvarmede eller kjølte tanker, skrellekar, etc. Kraner og løfteinnretninger. Dronninger, avleggere. Gunstige priser og betalingsbetingelser. Be om tilbud.

ØYGARDSBI

www.oygardsbi.com - johnstrandaboe@gmail.com
Tlf. 970 75 409

Når du trenger dronninger:

www.biedronninger.no eller 95 00 37 32

Skrellegaffel

Art 2034

235,-
inkl. mva

Voksmelter

Art
4402
Gass

7.400,-
inkl. mva

Masse slynger på lager

Fra hobby til
proff, sjekk nettsiden:
honning.no

Apifonda

Art 5010

2,5 kg

44,-

Art 5009

15 kg

219,-

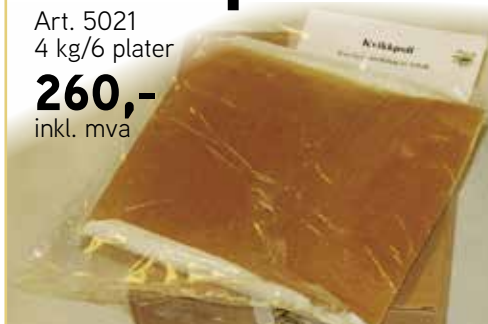

Kvikkpollen

Art. 5021

4 kg/6 plater

260,-
inkl. mva

Innskuddsfôrer

Art 5121 Plast 2 ltr.

Hel

150,-
inkl. mva

Halv

137,50
inkl. mva

Jackon 11-rammers helkasse

Art. 1133

Medlem/ikke medlem

201,-/212,-

Dyrskuevegen 20, 2040 Kløfta Tlf: 63 94 20 60
Reddalsveien 50, 4886 Grimstad Tlf: 37 04 19 28
E-post: post@honningcentralen.no